«بوزانتيون»
ارمنيجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز ومدير مسؤلى
بوزانت كچيان
مطبعه واداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ٣٨ نمرولى
دائرۀ مخصوصه‌ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճտ. վեցամսեայ 3½, եռամսեայ 2։ —Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Ռուսիոյ Լեհաստանէ։

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Իւրաքանչիւր թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KETCHIAN
Bab Aali Djaddessi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 229 — Կ. ՊՈԼԻՍ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, 1897 ՅՈՒԼԻՍ 31/12 ՕԳՈՍՏ. — 14 ՐԷՊԻ ՒԼ ԷՎՎԷԼ 1315. — 31 ԹԷՄՄՈՒԶ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 229

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՀԱՑԻ ԽՆԴԻՐԸ

Գիւղն ուրկէ պիտի ուզէ հացը.— Հացի աղօրիքն բաւե՞լ են.— Մեր կ'օգտէ երկիրն հացի աղիլէն.— Գետի նաւեր.— Երկաթուղիներ.— Երկրագործական Սնտուկ.— Գիւղային տպրոցներ։

Պոլսոյ ժողովրդին համար օրուան մեծ խնդիրն է հացին հետզհետէ սղիլը։ Մէկ-երկու շաբթուան մէջ քիլոն 40 փարայէ ելաւ 55 փարայի, ու դեռ պիտի ելլայ, կ'ըսեն։ Հիմակ որ այսպէս է, ձմե՞ռն ինչ պիտի ըլլայ», կ'հարցնէ ժողովուրդը մտատանջ։ Բայց որովհետեւ ամրան մէջ հացը սղեր է, անպատճառ չի հետեւիր որ ձմեռն ալ աւելի սղի։ Այսպիսի վիճակ մը կրնայ պատահիլ այն ներքին գաւառներու մէջ ուր ձմեռը ճամբաներ կ'գոցուին։ Պոլիս ճամբաներու գոցուելէն չի վախնար։ Միայն Սեւ ծովն ռուս եզերաց մէկ մասն է որ կ'սառի եւ այն ատեն վաճառականք մթերքին ամբարած կ'ըլլան։ Հունձքերուն անյաջողութեան առաջին լուրերուն տպաւորութեան ներքեւ, ամէն ոք բռնելով իր ապրանք, գինը վայրկենապէս կրնան վրայ դնել, եւ հացը կ'սղի. բայց եթէ ստուգուի որ աղէտը վախցուածին չափ մեծ եւ յայնածաւալ չէ. եթէ մանաւանդ աշնան օդերն աղէկ երթալով աշնան ցանքերն յաջող վիճակի մէջ ձմեռին, մտաւոր նպաստաւոր վիճակի անկիւրութիւնը կանխաւ կ'ազդէ գիներու վրայ, եւ ձմեռը գիներ չափաւոր կրնան ըլլալ։ Բայց առայժմ այսպիսի նպաստաւոր ենթադրութիւններու տեղի չկայ։ Ամէն կողմէ ողողում, ջրհեղեղ, կործանում, բերքերու փճացում միայն կը ծանուցանեն տխրեցուցիչ միօրինակութեամբ։

*** Թուրք պաշտօնակից մը երէկ այս կարծիքն յայտնեց թէ հացին սղիլը միշտ աղէկ նշան մ'է. զի թէպէտ Պոլսեցի վաճառականք, գրագիրը, կառավարական պաշտօնեան եւ խանութպանն հացը սուղ կրնան ուտել, բայց Անատոլուի գեղացին կ'շահի, իր բերք աւելի արժելուն համար, եւ քանի որ գեղացին շահի, ի վերջոյ Պոլսեցին ալ կ'շահի, կառավարութիւնն ալ կ'շահի։

Այս ենթադրութիւն ստուգուելու համար, ըստ մեզ, քանի մը պայմաններ պէտք է գոհացուած ըլլան նախապէս։

Ա.—Պէտք է որ միայն ուրիշ երկիրներու բերքերը վնասուած ըլլան, եւ ո՛չ թէ մերն ալ անոնց հետ միասին. զի քանի որ ձմեռը բերք չունենայ, գեղացին ի՞նչ կ'ծախէ, կամ քանի որ բերքը քիչ ըլլայ, չէ՞ մի որ գնոց առաւելութենէն առանելիք շահն եւ վաճառելի նիւթին նուազումը վրայ կ'հաւասարակշռէ։ Արդ, ողողումներն այս տարի միայն Ռուսիոյ, Ֆրանսայի եւ այլ եւրոպեան երկիրներու չվնասեցին. Մեր ալ շատ մը գաւառներուն մէջ բերքերու, նոյն իսկ հողի կորուստ յառաջ բերին։ Ապա ուրեմն, արկածեալ գեղերուն եւ գեղացիներուն համար հացին սղիլն ո՛չ միայն շահ մը չէ, այլ բացարձակ կորուստ է. զի դուցէ իրենք ալ ուրիշէն գնեն ինչ որ կ'արտադրէին թէ՛ իրենց եւ թէ այլոց համար։

Բ.—Հացին սղիլն մեր գեղացիք կ'օգտէ եթէ հացի համար մեր վճարած դրամն անոնք կ'դրպանեն։ Եթէ օտարը կ'դրպանէ, օգուտ չկայ մեր գեղացիին համար. մեր սուղ հաց ուտելը միայն շահ կ'ընայ մեզ։ Արդ, Պոլսոյ մէջ սպառող ալիւրին, ցորենին եւ այլ հացանիւթերուն մեծ մասը կ'գնենք Ռուսիայէն եւ Ռումանիայէն, այսինքն՝ Սեւ ծովէն եւ Դանուբէն, յետոյ կուգայ Պուլկարիա, անկէ ալ վերջը Փոքր Ասիայէն։ Անատոլուի երկաթուղին շինուելէն աւելցուցինք ցորենի մուտքը Կ. Պոլիս, բայց դարձեալ ռուս բերքն է որ կ'իշխէ մեր փուռերու մէջ, եւ կ'կանոնաւորէ օրուան գինը։ Ասիկա՞ն ասոր ճան սատըգ է որ պոլսական ջաղացքներ չեն կրնար մրցիլ ռուսական եւ ռումանական ալիւրին դէմ, եւ մի քանին գոցուեցան, մինչ եթէ մեր գաւառաց բերքը բաւ ըլլար Պոլիս կշտացնելու, պէտք էր որ գաւառաց կամ Պոլսոյ մէջ աղացուած ցորենով պատրաստուէր մեր հաց։ Ռուսիոյ եւ Ռումանիոյ մէջ համեմատաբար այնքան քիչ ծախքով ի ծով կ'իջնուցուի բերքն եւ ծովային փոխադրութիւն այնքան աժան է որ Պոլսոյ վաճառականք եւ փռապանք աւելի շահաւոր կ'գտնեն մեծ մասամբ անոնցմէ առնուլ ընել, որով հացի համար վճարած մեր դրամին մեծ մասն երկրէն դուրս կ'երթայ։

Գ. Մայրաքաղաքիս մէջ հացին սղելն գեղացին կ'օգտէ պայմանաւ որ իր բերքը կարենայ հասցնել մայրաքաղաք փոխադրման պակաս կամ գէթ հաւասար ծախքով քան ուրիշ մերձակայ կեդրոններու բերքը. զի որքան ալ սղած ըլլայ ցորենն երաշտութեան կամ ողողման երեսէն, միշտ օտարին բերքն է որ կը ծախուի մայրաքաղաքիս մէջ եթէ փոխադրման նուազ ծախքով կը համնի քան գաւառին բերքը։ Գետի նաւ եւ երկաթուղի գտնուած տեղեր ցորենն անհամեմատ աժան կ'իջնէ ի ծով քան ուր այս բերքն ուղտով կամ ջորիով փոխադրել պէտք է. Բնիկ բերքը մայրաքաղաք բերող վաճառականն, օտար բերքին փոխադրման ծախքին թեթեւութեան դէմ մրցելու համար, կ'պարտաւորի բնիկ բերքին փոխադրման ծախքին ծանրութիւնը կրել տալ գեղացիին, այսինքն՝ այնքան աժան գնել այս վերջինէն որ, փոխադրման ծանր ծախքին բարդուելէն ետքն ալ, օտար բերքին հաւասար կամ աւելի աժան կարենայ ծախուիլ մայրաքաղաքիս մէջ։ Հետեւապէս, հացն որքան սղի, չի հետեւիր թէ գեղացին նո՛յնքան կ'շահի։ Եւ բնաւ չի շահիր այն ներքին գաւառաց գեղացին որ իր բերքն ինչուան ծովեզր իջեցնելու միջոց չունի, ո՛չ ալ վարձութիւն, եւ որուն բերքն առատութեան տարիներուն իր շտեմարանին մէջ փտելու կ'ծառայէ շատ հեղ, տեղւոյն անմատոյց ըլլալուն պատճառաւ, կամ սովի տարիներուն դէմ մթերք կազմելու։

Ցորենի եւ առ հասարակ հացեղինաց առեւտուրն արդէն փոխադրման խնդիր մ'է ամէն բանէ առաջ. զի բերքն ինքնին այնքան մեծագանգուած, աժան եւ առատ է որ փոխադրման ծախքն անոր վերջնական գնոյն կարեւորագոյն մէկ մասը կը կազմէ։ Հետեւապէս, հացի սղելն օգուտ քաղելու համար, չի բաւեր ցորենը բուսցնել եւ աղալ. նո՛յնքան կարեւոր է կարենալ աժան փոխադրել զայն։ Այս էական ճշմարտութեան թափանցելով է որ Տէրութիւնն ալ վերջին տարիներս ա՛յնքան կարեւորութիւն տուաւ երկաթուղիներու շինութեան ի Փոքր Ասիա։ Այս երկաթուղիք հելլենական պատերազմին մէջ անգին ծառայութիւն մատուցին Տէրութեան, եւ հացին սղելուն առթիւ բնիկ ցորենը Պոլիս բերելու ծառայելով, նոյնքան կարեւոր ծառայութիւն կրնան մատուցանել։ Բայց խնդիրն հո՛ն է թէ (Ա.) Մեր երկաթուղիներուն սակերն ինչպէս կ'համեմատին ռուսական եւ ռումանական երկաթուղիներու սակերուն հետ։ Այս վերջինք, զանազան տնօրէնութեանց եւ տրամադրութեանց շնորհիւ) շատ աժնցած են վերջին ժամանակներս։ Եւ (Բ.) Խնդիրն հո՛ն է նաեւ թէ մեր երկաթուղիներ մինչեւ ո՛ւր զգալի կ'ընեն իրենց ազդեցութիւն. ո՛րքան գաւառաց բերք կրնան բերել ի մայրաքաղաք՝ ա՛յնպիսի գնով մը ծախելու համար որ օտար բերքին վաճառման արգելք կարենայ ըլլալ։

Դ. Պոլսոյ հացը պատրաստելու պէտք եղած ցորեններու … ալ մեծ դեր կ'խաղայ. փռապանք ռուսական եւ ռումանական ցորեններու եւ ալիւրներու խառնուրդէ հաշիւ մ'ունին, որով քանակութեամբ եւ ճերմակութեամբ աւելի շահաւոր հաց կ'հանեն քան եթէ Փոքր Ասիոյ տեսակները գործածէին։(*)

Ե. Որպէսզի գեղացին օգտի հացի սղելէն, պէտք է որ իր բերքը կանխաւ աժան ծախած չըլլայ շահադէտներուն։ Միայն այն վերջինք, այսինքն՝ վաճառականներու սահմանափակ դասակարգ մ՛են որք արմտեաց միջազգային գիներուն վրայ գաղափար ունին, եւ կանխիկ մեծաքանակ գնումներով գեղացիին բոլոր տրամադրելի բերքը կ'իւրացնեն, եւ շահն իրենք կ'ընեն ամբողջովին, որով մեր սուղ հաց ուտելը կարգ մը …ներու օգտակար կ'ըլլայ միայն։ Արդէն շատ տեղ գեղացին, աղքատութեան պատճառաւ, բերքը կանխաւ ծախած կ'ըլլայ։ Երկրագործական Սնտուկներն անոր համար եղած են որ երկրագործն իրենց օրէն դրամ գտնէ՝ առանց կանխաւ ծախելու իր բերքն ոչինչ գներով։ Եւ յետոյ, մարդիկն եթէ լրագիր կարդային, եթէ գիտնային թէ ի՛նչ կ'անցնի կ'դառնայ հացահատիկներուն վրայ, իրենց ապրանքը կ'բռնէին, եւ յետոյ աղէկ գիներով կ'ծախէին։ Բայց ասոր համար ո՛չ դրամագլուխ ունին, ո՛չ ալ հեռագիրներէ եւ լրագիրներէ օգտուելու չափ ուշիմութիւն։ Զենք կարծեր որ այս պահուս գեղացին ձեռքը տրամադրելի վիճակի մէջ ցորեն մնացած ըլլայ, ուր որ գեղացին բերքը կ'բերէ շահաւորապէս Պոլիս բերել։ Ահա՛ կէտ մը ուր որոշ կ'երեւի թէ ուսմանքը նոյն իսկ յետին մշակին համար ինչ գործնական կարեւորութիւն ունի։ Հրապարակի վիճակին տեղեակ մշակ մը հարկաւ կարող պիտի ըլլար հիմակ իր բերքն աւելի շահաւորապէս ծախել վաճառականին։ Թէեւս այս մխիթարական եզրակացութեան վրայ, կրնանք համակերպիլ սուղ հաց ուտելու։

ՊԱՐՏԻԶԱԿԻ ԳՈՐԾԸ

Պարտիզակէ մեզ կ'գրեն թէ տեղւոյն բազմամարդ եւ համակրելի հայ բնակչութիւնը չունի քարոզիչ մը, մինչ փոքրաթիւ հայ-բողոքական ազգայինք ամէն կիրակի երկիցս քարոզ լսելու առաւելութիւնը կ'վայելեն։ Կ'հարցուի թէ 10,000ի մօտ ուշիմ, գործօն, պատուական հայ ժողովուրդ մը ինչո՞ւ զրկանք քարոզչի կ'մնայ, զուր զբէժ է երկու տարիէ հետէ, երբ Տ. Կարապետ Վրդ. գնաց գիւղէն, Աստուածածնի վարժարանին տնօրէնութիւնն ստանձնելով։ Իրաւ է որ գլխաւոր տաղաւարներուն երբեմն այցելու վարդապետաց կուգան. բայց ինչո՞ւ մնայուն քարոզիչ մը չըլլայ, կամ գէթ մէկն մի կիրակի համար Արմաշէ կամ Նիկոմիդիայէ քարոզիչ մը չղրկուի։ Այս արդարացի հարցման պատասխանը կ'սպասենք Արմաշու վանահօր Սրբ. Մ. Պատրիարք Հօր հոգածութենէն, որպէս եւ Նիկոմիդիոյ բարեխնամ Առաջնորդին տնօրէնութենէն։

—Դարձեալ, խնդիր կ'ընեն Պարտիզակցիք թէ ինչո՞ւ համար իրենց հարիւրաւոր պզտիկ տղաք առանց Մանկապարտէզի մ'ան։ Գիւղը չէ՞ կարող պահել մանկապարտիզպանուհի մը։ Այս ալ, ըստ մեզ, տեղւոյն Թաղ. Խորհրդին պարտութիւնն է։ Ուրախ պիտի ըլլայինք եթէ պատասխան Խորհրդը փութայ այս արատը բառնալ իրենց բարեհամբաւ գիւղին վրայէն։

—Մեզ կ'իմացնեն թէ տեղւոյն Պարտիզակ ունեցած է լաւ տարրերէ կազմուած Հոգաբարձութիւն մը, որուն յանձնուած է տեղւոյն ազգային երկսեռ Ներսէս-Շուշանեան մեծ վարժարանին տնօրէնութիւնը։ Յուսալի է որ նոր Հոգաբարձութիւնը նպաստակամ ուղղութիւն մը տայ գիւղին կրթական գործին։

(*). —Զինուորական ոչ-ճերմակ հացն է որ Փոքր Ասիոյ հացահատիկներով կ'պատրաստուի. Փոքր Ասիոյ լաւագոյն (եւ հետեւապէս աւելի սուղ) ցորեանք Եւրոպա կ'արտածուին։

ՓՈՔՐ ԱՍԻՈՅ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Ցաւեկագը (?) քանի որ Փոքր Ասիոյ ներքին նահանգներուն մէջ ծաւալած է, Իզմիտի կայարանը կարեւորութիւն ստացած է մեծաքանակ արմտեաց յղման փոխադրութեան պատճառաւ. ինչպէս ի Տէրինճէ նոյնպէս Իզմիտի կայարանի շուրջը դէպ ի ծովեզրը մեծամեծ մթերանոցներ շինուած եւ հետզհետէ ալ շինուելու վրայ են, Փոքր Ասիոյ կողմերէ հասած արմտիքը, գլխաւորաբար ցորեն եւ գարի, ի պահանջել հարկին մթերելու եւ պահեստ առթիւ ալ Մարմարայի եզերքները կամ յԵւրոպա արտածելու համար. ամէն օր գրեթէ միակ քաղաքս կ'հասնին բաւական թուով վակօններ արմտիքով լեցուն, Ընկերութեան հաշւոյն համեմատ … կամ յաջորդ օրերուն կ'պարպուին, հակառակ պարագային վաճառականք կ'պարտաւորին տրուքէն վճարել։ Ընկերութեան եւ վաճառականաց միջեւ մեկին քով մերթ խնդիրներ չեն պակսիր. երբեմն մինչեւ իսկ հաշուեյարդարութեան ալ դէպքեր կ'ըլլան տեղւոյն վաճառականաց կողմէ, ինչպէս անցեալներն ալ այդ մասը հանձնարարութիւն մը զրկուած էր քաղաքիս ընդհ. վաճառականաց կողմէ, բողոքելով Ընկերութեան ընթացքին դէմ. հոս պատշաճ կ'համարիմ յիշել այդ կարգի բողոքներու շարք մը, որք իրողութիւն են՝

1. Տեղւոյս կայարանին ծովեզերքի կողմը վաճառականաց արմտիքի մթերանոցներ շինուած կան ու կ'մնան, սառաւել երկաթուղիէն գիծ ալ կը գտնուի ի հարկին վակոնները մթերանոցներու առջեւ փոխադրելով պարպելու համար. եւ որովհետեւ հասած արմտիքն առ հասարակ առանց պարկի (տէօքմէ) են, վաճառականը կը ստիպուի վակոնը պարպուած ատեն պարկերու մէջ տեղաւորել ապրանքն եւ ըստ այնմ բերաններն կարուելէ զկնի կշռել ու մթերանոց փոխադրել. այս պատճառաւ ապրանքին առ նուազն 5-6 ժամ բացօթեայ մնալ կ'պարտաւորին. Թէեւս աւելի կանուխ ալ անոնց կրնան զրուիլ եթէ Ընկ.ը բաւական թուով բեռնակիրներ բանեցնէ իր շահը նկատողութեան չառնելով։ Ապրանքը բացօթեայ ուղղակի գետնի վրայ 5—6 ժամ մնալէ զկնի, երբեմն գիշերուան պէս պաղ տարափ մը կ'առնէ եւ Հրապարակին ամէն կողմը ցեխոտ լիճ կ'դառնայ. պարկերն ամբողջ նման կ'ծծեն ջուրը. բեռնակիրներ այդ միջոցին չեն աշխատիր, վասն զի անոնք ալ մեզ նման մարդկային արարածներ են. նախ գիշերը վրայ կ'հասնի, ապրանքը դեռ դուրսն է հարիւրաւոր հատուոր պարկերով. կ'փտի, կ'ոչնչանայ. Ընկերութեան հո՞գն է. վաճառականը կ'վնասէ կամ կ'սնանկանայ, ո՞րին փոյթը. վերջապէս եթէ օդն ալ ամպոտ չզատուելով Ընկերութեան նման եւ բարեխառնաբար բացուելու ըլլայ, այդ թրջած ու ցեխոտ պարկերն ալ կ'փոխադրուին մթերանոց, ուր խոնաւ փտելով մէջ գարնան նման կանաչ … տեսարան մ'է կ'բացուի 8-10 օր վերջը։

2. Ընկերութիւնը միշտ իր շահը նախահաշելով՝ բեռնակրաց չհաւնիր ալ մասնակցած է, կրնաս թէ վաճառականներու օգտին եւ դիւրութեան համար. այսու ամենայնիւ խիստ դժուարացուցած է անոնց գործերն, ինչպէս որ մաս մը բեռնակիրներ վարձած է օրական 8-10 առ տասեկի 12 ղէր. գրեթէ 3 մարդու սեռնելիք գործը յանձնելով միայն 1 մարդոյ. Վաճառականն ապրանքը ներածելու կամ արտածելու միջոցին մարդ կ'պահանջէ Ընկերութենէն. մի՞թէ փո՞յթ է Ընկերութեան. Թող սպասէ որ կարգն բերէ գայ. կամ թէ օդն աւրուած է, ապրանքը ժամ յառաջ պահպանել պէտք է, այդ ալ փոյթը չէ։

3. Վակոնները կ'հասնին, վաճառականն տրուքէ չվճարելու համար կ'ուզէ ապրանքը շուտ մը պարպել, բայց անդին Ընկերութեան վարձեալ մարդիկը զբաղում ունին. «այսօր թող մնայ» կ'պատասխանուի. յաջորդ օրը դարձեալ զբաղում կ'ունենան կամ պատահմամբ այդ օրն ալ վաճառականը գործ կ'ունենայ ու այսպէս կամ այնպէս ապրանքը չի պարպուիր, կ'պարտաւորի տրուքին, ինչ որ … ըլլայ խոհեմ վճարել, մի՞ գուցէ Բ՞րդ տրուքէ մ'ալ բանի։

4. Տագնապ կ'հասնի, վաճառականը պարտաւոր է օրն օրին ապրանք յանձնել, հակառակ պարագային Սթէլիա կ'բանի. այս առթիւ ալ Ընկերութեան մարդոց թիւը բաւականաչափ չըլլալուն կամ ուրիշ զբաղումներու մէջ ըլլալուն, կ'պատահի որ վաճառականը վճարէ այդ Սթէլիան։

5. Երբեմն մեծաքանակ թուով վակոններ քաղաքս հասած ատեն, ղեկավարներ վարձեալ բեռնակիրներու թիւը չի բաւեր. վաճառականը մարդ կ'ուզէ ապրանքը պարպելով տրուքէ չվճարելու համար. Ընկ.ը … այդ պարագային կ'պարտաւորէ վաճառականն, որպէս զի ինք իր հաշւոյն մարդ վարձէ ու աշխատցնէ, բայց հաշիւ թէ նոյն օրը բանած … օրն Ընկերութեան վերջին մարդոց գործը թեթեւցած կ'ըլլայ ու Ընկ.ը վաճառականի կողմէ վարձուածներուն ալ կ'աշխատեցնէ, եւ արդի հետեւ վաճառականը կանչած է պանակը, Ընկերութեան պաշտօնեաներուն համաձայն գործը կ'ըսկսի … համար, կ'ստիպուի գործադրել տալ իր վարձուածներուն, որով կրկին վճարած կ'ըլլայ վաճառականը։ Սակայն գործը կայ պակասէ գանգատանքի, զոր օրինակ. … լեցուած վակոնն … առանց նախապէս անգամ մը աւլելու, մաքրելու, արմտիք կ'լնուն … աւելի փոշիները կ'աւրեն ապրանքն, այսով վաճառականը կ'պարտաւորի ծախք ընել եւ մաքրել այդ … ապրանքը։ Ըստ իս Ընկ.ը լաւ կարգադրութիւն մը կատարած կ'ըլլայ, եթէ նախ կայարանի հրապարակը սալայատակել տայ կամ գոնէ տեղ տեղ, այսինքն ուր որ վակոն կ'պարպուի, կարգաւ մէյմէկ … շինել տայ, արմտեաց անվնաս պահպանման համար. եթէ Ընկերութիւնն այս տեսակ ծախք մը կատարելու ըլլայ եւ ջուրի ու ցեխի դէմ ապահովէ վաճառականին արմտիքն, յուսալի է որ վաճառականներն ալ այդ ծախուց մասամբ մասնակցութիւն մը կ'ունենան սիրով. հակառակ պարագային այդ վայրն անձրեւոտ եղանակի մէջ մէյմէկ լիճ պիտի տեսնուի որ պատուաբեր չէ Ընկերութեան համար։ Բ. բեռնակրաց մասին հիմնական կարգադրութիւն մը անհրաժեշտ է որպէս զի ամէն խնդիր վերջանայ։ Ես չեմ յուսար թէ այս դժուարութիւններն ուղղակի Ընկերութեան կողմէ յարուցուած ըլլան. այլ տեղւոյս կայարանապետին անգործ ընթացքի՛ն կ'վերագրուի, որ երկրորդական պաշտօնեաներու հսկողութեան յանձնած է ամէն գործ. այս մասին Ընկերութեան ուշադրութիւնը կ'հրաւիրեմ. Նաեւ շնորհակալ պիտի ըլլամ եթէ ինծի դէմ բան մ'ըսել ուզող տեղական թերթի մը տնօրէնը բարեհաճի գործի ատեն այց մը տալ քաղաքս, 7—8 օր օդափոխութիւն մ'ընելով, եւ անձամբ ականատես ըլլայ Ընկերութեան եւ վաճառականաց միջեւ տեղի ունեցած գործառնութեանց որ ատեն թերթիդ Իզմիտի թղթակցին ուղիղ կամ սխալ գրած ըլլալուն գաղափարուելով, ըստ այնմ … կամ եթէ գործը չներեր ճամբորդութիւն մը կատարելու, կ'հրաւիրեմ զինք ի Կ. Պոլիս Հանրօգուտ Շինութեանց պաշտօնատունն, ուր հասած բողոքները կան ու կ'մնան ցարդ. կարող է գտնել … մը կատարելով, քաղաքս ըլլալ կցուած բողոքները փորձել եւ … Իզմիտի թղթակցին ըրածներուն ո՛ր աստիճան ուղիղ ըլլալուն … գաղափար … ։

Թղթ. … Սարգիսեան
Նիկոմիդիական

ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ԱՓՈՒՆՔԷՆ

ՍԱՄՍՈՆ, 19 Յուլիս (*) 97.

Այսօր նախկինսպէս հոս կ'ժամանենք եւ երկրային Բաթում պիտի կրնանք հասնիլ. հազիւ երկու ժամ միջոց ունինք մեր գաղթական եղբարց հետ տեսնուելու եւ համառօտ ծանօթութիւններ քաղելու։ Պոլսոյ եւ պանդուխտ Ջարեգէններու այս հոս քաղաքը շնորհ բրած է բազմաթիւ քաղաքներէ եկող գաղթականներու գործ հայթայթելու. հարիւր յիսունէն աւելի ընտանիք, մեծաւ մասամբ Տրապիզոնի վիճակէն, երկրագործութեամբ, արհեստներով եւ առեւտրական գործերով կ'ապրին. բաղդատմամբ ուրիշ տեղերու, բաւական գոհ են իրենց վիճակէն. Ընթացիկ լեզուներն են՝ հայերէն, յունարէն եւ թուրքերէն, ռուսերէնը պաշտօնական է միայն։ Ծերքմաւոր բազմաթիւ գիւղերը քաղաքէն … կուտան եւ հետզհետէ բանուկ ու կարեւոր քաղաք մը կ'դառնայ Սոխում, Սեւ ծովու վրայ։ Օդը վատառողջ է եւ ջուրը վատ, լեռներն անտառազարդ եւ հողը բարեբեր. իր աղիւր տեսակէ ամէն պտուղներով շատ օգտակար եղած է մերձաւոր մեծ քաղաքաց։ Ծխախոտի ընդհանրութիւնը խիստ յառաջացեալ վիճակ մ'ունի եւ մշակող ու արտադրող դասակարգը Տրապիզոնի Հայերն եւ Յոյներն են։ Մեր գաղթականք, ինչպէս ուրիշ տեղեր, հոս եւս գաւառական խնդրով կ'մտահոգուին, ըսելու չկա՛յ…

Բաթումէն աւելի գեղեցիկ է Սոխում իր դիրքովը. Ընդարձակ, գեղեցիկ եւ խիստ լաւ մշակուած պարտէզ մը ունի, որ Ռուսիոյ մեծամեծ քաղաքներուն հասարակաց պարտէզներուն համար ամէն կլիմայի յարմար բոյսեր, ծաղիկներ, ծառեր եւ թուփեր կ'արտադրէ. մարդկային ձեռքերու քիչ ժամանակի մէջ աշխատութեան արդիւնքն երեւցուր կերպով կ'փայլի հոս եւ կ'արժէ միայն պարտէզը տեսնելու համար այցելել ի Սոխում։ Նաւամատոյց եւ նաւահանգիստ սկսուած են շինուիլ եւ վերջին պատերազմին ժամանակ մէկ-երկու հարիւր տուն ունեցող այս քաղաքը այժմ երկու հազար տուն բնակիչ ունի եւ հետզհետէ ընդարձակուելու վրայ է. փողոցներն ուղղուած եւ մաքուր, կանոնաւոր յատակագծի վրայ շինուած եւ բաւական գեղեցիկ շէնքերով սիրուն քաղաք մ'է. ուսումը, վարժք, եւն. ամէն աղքատիկ դասակարգին համար բարեհամբոյր երկիր մ'է։ Ամէն օր երկու-երեք շոգենաւ կ'գտնուի նաւահանգիստը, բաց ի հարիւրաւոր առագաստանաւերէ։ … եւս շահաբեր գործ մ'է հոս։ Ընդարձակ ուսումնասիրութիւն մ'ընել կ'արժէ թէեւ, բայց … որ մնալ հարկ է, եւ դժբախտաբար մեզ այսօր մեկնելու ստիպուած ենք. հետեւաբար պիտի աշխատինք անգամ մ'եւս այցելել հոս եւ քանի մը օր մնալ եւ այն ժամանակ երկար գրել կ'խոստանանք։

ԲԱԹՈՒՄ, 1 Օգս. 97.

Մայիս 19էն հոս վերադարձանք։ Ուրիշ առթիւ ըսած ենք թէ Բաթում անձրեւներէ չազատիր օրերով եւ շաբաթներով. իսկ այժմ որ երկու ամիսէ ի վեր անձրեւ չէ եկած, յամէնուն զարմանք եւ երկիւղ կ'պատճառէ. եւ արդարեւ անձրեւի կարեւորութիւնը չափազանց է եւ ջերմութիւնը սաստիկ. բոլոր ժողովուրդը գիւղերը ապաստան …, իսկ մեզ նման բը-

(*). —Այս նամակ եւ յաջորդը ճամբան կորսուած ըլլալով, ուշ հասած են մեզ։ Բայց իրենց շահեկանութիւնը չեն կորսուած։ Մ. ԽՄԲ.

ղաքը Յիշելու ստիպեալ մանկանացուք ալ ինքզինքնին Սրաբիոյ անապատները կ'կարծեն. եթէ այսպէս շարունակեն օդերն, հիւանդութիւններէ կը վախցուի։ Միւս կողմէ գործախառութիւն մ'ալ տիրող անգործութիւնն եւ նիւթական անձկութիւնն է. քարիւղի գործարանները գրեթէ գոցուած են գործելէ պատերազմի եւ ժանտախտի պատճառներով. խնդրանք չըլլալուն համար՝ եւ մեր հազարաւոր ազգայինք անգործ կ'մնան։

Այս անգործութիւնը բոլոր քաղաքին կ'ազդէ եւ տպաւորութիւնն ընդհանուր է։ Կարգ մը գաղթականներ վաղուց արդէն ճանճրացած իրենց աննստոյգ վիճակէն, վերջապէս կ'որոշեն վերադառնալ եւ չարթուս տանի չափ ընտանիք արդէն մեկնեցան ի Տրապիզոն եւ չատեր ալ կ'պատրաստուին հետզհետէ երթալու։ Ազգային կարեւոր ոչինչ ունինք գրելիք. միայն ուրախալի լուր մը առինք որ իբր թէ Ն. Օծութիւն Ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետը բարեհաճեր է քաղաքիս պատուհաս եղող Տ. Կոստան (Կոստան) քահանան իսպառ հրաժարեցնել պաշտօնավարութենէն եւ կոչած է ի Ս. Էջմիածին անշուշտ ապաշխարանաց ենթարկելու համար։ Տ. Կոստանի այս հեռացումը շատ կարեւորութիւն ունի քաղաքիս համար եւ տեղացիք ու գաղթականք հաւասարապէս երախտապարտ կ'մնան առ Սրբազնագոյն Հայրապետն, որ օգտաշատ տնօրէնութեամբ մը մեծ չարիքէ մը կ'փրկէ զմեզ։ Այս բարիծաղիկին արարքներն հրապարակելու անգամ նողկանք կ'զգայ մարդ։ Իրմէն ոչ նուազ անարժան ընկեր մ'ալ ունի եւ գոհութեամբ կ'լսենք թէ զայն ես ճամբելու ու արժանաւորներ ընտրելու որոշում տրուած է տեղւոյս պատ. դատակարգին կողմանէ։ Ասոնց հեռացուցանելով կրնանք հաւատալ այլեւս թէ կիսաշէն եկեղեցին կ'շինուի եւ վարժարաններն ալ կ'բացուին այս տարի։ Քանի որ ժողովուրդն ընտրել չի գիտեր, մինչ պիտի ուժենք մեր կղերականաց երեսէն։ Աշա Բաթումի համար գեղեցիկ առիթ մը, եւ պզօղութ- լաւ ու խոհուն ընտրութիւն մը կատարելու պատեհութիւնն. ուշ բայց լաւ կատարենք ընտրութիւննիս. ոմանք կ'փափաքին եղեր ուրիշ տեղերէ քահանայ մը բերել. մեք հակառակ ենք այդ միջոցին, եթէ բերուելիքն արժանաւոր մէկն է, լաւ է որ իր արդէն գտնուած քաղաքին կամ գիւղին ծառայէ. մեք պարտաւոր եմք ուսեալ, փորձառու, կրօնասէր, գործունեայ եւ տեղական հանգամանաց ծանօթ բարոյականի տէր մէկը գտնել եւ աղաչել որ ընդունի։ Բաթումի քահանան շատ գործունեայ եւ արժանաւոր անձ մը ըլլալու է. առաջնորդութիւն, քարոզչութիւն, յարաբերութիւն, Բաժանմունքագործութիւն եւայլն սանոնք պիտի ըլլան իր պաշտօնը, մանաւանդ իբր կարեւոր սահմանագլուխ քաղաք մը եւ արտասահմանեան ազգայնոց յաճախակի այցելութեանց վայր, շատ մեծ ծառայութիւն կ'մատուցանէ այդ տեսակ քահանայէ մը։ Զի կրնար առարկուիլ թէ այդչափ բարեմասնութեամբ օժտեալ անձ մը քահանայ չըլլար. մեք կ'կարծենք թէ կրնանք գտնել եթէ կամք ընենք. եւ ինչո՞ւ չըլլալ. տաճկահայոց մէջ կարելի է նիւթական միջոցներէն խրտչիլ. իսկ ռուսահայոց մէջ պէտք էն հրապուրուիլ իսկ, քանի որ ամենէն աղքատիկ քահանան տարեկան ապահովապէս երեք հազար մանէթ (350 լիրայ) կրնայ շահիլ։ Տ.

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ։ —Իգտամ խօսելով հաշտութեան բանակցութեանց վրայ, կ'ըսէ թէ հաշտութեան նախաշաւիղ պայմաններու մասին Բոլիդիջէ Քորէսփոնտէնցի հրատարակած տեղեկութիւնք շատ պակաս են։ «Ցիշեալ պայմաններուն վրայ ի վերջոյ քանի մը յօդուածներ պիտի աւելնան, որք դեռ ի դիր չին առնուած. վերջապէս դեռ բաւական ժամանակ պէտք է հաշտութեան բանակցութիւնները վերջացած նկատելու համար»։

ԱԹԷՆՔԻ Ասդի լրագիրը կ'ծանուցանէ թէ պատերազմական տուգանաց վճարման յատկացեալ հասոյթներու մատակարարութիւնը՝ տէրութեանց կողմէ ընտրեալ երեք պատուիրակներու հսկողութեան տակ պիտի գտնուի։

ԹՐԻԽԱԼԱՅԷ կ'գրեն յուլիս 30 թըուով. —«Հելլէն աւազակներ Ակրափա լերան մօտ սահմանագլուխն անցած ըլլալով, չորս վաշտ անոնց ետեւէն ղրկուեր են՝ Սաւրբ փաշայի հրամատարութեամբ։ Վարիսալ գիւղին մօտ ճակատամարտ մը տեղի ունեցեր է։ Օսմ. զինուորք մեծ քաջութիւն ցոյց տուեր են։ Գարաճիսարի Ա. եւ Բ. Ջոկատներն, որք երկու թեւերը կ'կազմէին, լերանց գագաթները գրաւեր են։ Հելլէն աւազակներն, որք բարձր դիրք մը բռնած էին, սկսեր են յարձակիլ, բայց օսմ. Ա. Ջոկատն՝ 61 հոգիէ բաղկացեալ՝ ուրիշ Ջոկատի մը հետ զանոնք հալածեր է։

ԹՈՒԼՈՆԷ կ'հեռագրեն օգոստոս 6 թուով թէ Ֆօռն չըջուն մարտանաւն ի մօտոյ Հանեա պիտի ուղեւորի։ Պիտի տանի նաեւ Կրետէի Փրանս. զօրաց վերաբերեալ իրեղէններ եւ այլն։ Ծովային նախարարութիւնն հրահանգ տուեր է Թուլոն որ Փորթէնի նորոգութիւնները փութով աւարտեն, որպէս զի այս մարտանաւն ալ Հանեա ղրկուի։

ՃԷՆՈՎԱ գտնուող իտալեան զօրագունդ մը հրաման ստացեր է պատրաստ ըլլալ Հանեա ուղեւորելու։

ԱՆԳԼԻՈՅ Երեսփ. Ժողովին մէջ ծովային նախարարն յայտարարեր է թէ Կրետական ջուրերը գտնուող միջազգային երեսուն երկու նաւերու հինգն անգլիական են։

—Կրետէի Սկովտացի լեռնական զինուորք Հալէպա պիտի փոխադրուին, զի իրենց այժմու գտնուած տեղը վատառողջ է։

ԴԱՐԴԱՆԷԼԷ կ'հեռագրեն Աթէնքի լրագիրներուն թէ երեք հելլէն երեւելիք որք Լարիսայէ հոն ղրկուած էին երկու ամիս առաջ, արձակուեցան, դեսպաններուն բարեխօսութեամբ։

ՊԵՐԼԻՆԷ կ'հեռագրեն առ Սդանտարդ թէ Բոլիդիջէ Քորէսփոնտէնցի հրատարակած Հաշտութեան Դաշնագիրը (տե՛ս Բիւզանդիոնի երեկի թուոյն մէջ) մէկ-երկու Ցոդ-ի յաւելուած մը պիտի կրէ, եւ որովհետեւ անկէ եռքն ալ թէ՛ Վեհ. Սուլթանէն եւ թէ Նորկիոս Թագաւորէն վաւերացուելու կը կարօտի, բաւական ժամանակ պիտի անցնի մինչեւ որ կատարեալ իրողութիւն մը դառնայ։

ՎՏԱՆԳԵԱԼ ՀԵԼԼԷՆ ՆԱՒԸ. — Անցեալ ԵՇ. գիշեր Կրետէի հարաւային եզերաց վրայ հելլէն նաւ մը տագնապի նշաններ կ'ցուցնէր։ Իտալեան մարտանաւ մը տեսաւ, օգնութեան փութաց, եւ հոն գտաւ երբեմն հելլէն բանակի սպայ հռչակաւոր Քարտան Բօնակ, որ Քանտիայի ապստամբներուն կ'հրամայէր։ Ունէր երկու լեռնային թնդանօթ եւ 30 հելլէն թնդանօթաձիգ, եւ Ցունաստան կ'դառնար։ Նաւը ծակած էր եւ ընկղմելու վտանգին մէջ էր։ Իտալացիք նաւը քաշեցին Հանեա տարին։ Ծովակալք որոշեցին մէջէն մարդիկը թողուլ Ցունաստան դառնալու։ Քարտանն ալ պատուոյ խօսք տուաւ ա՛լ Կրետէ չդառնալու։

Մ. ՍԻՔՈՒԼԻՈՒՏԻՍ, Ցունաստանի արտաքին գործոց նախարարն, Գչ. այցելութիւն տալով ռուս դեսպան Մ. Օնուի, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

ՀԵԼԼԷՆ ԵԼԵՄՈՒՏՔ.—Նոռ. կ'ըսէ թէ տէրութիւնք համաձայնած են ելմտական կարգադրութեան սկզբունքին եւ ոչ թէ գործադրութեան եղանակին ու մանրամասնութեանց վրայ։ Խնդիրն այն է այժմ որ այս լուծ Ցունաստանի համար կարելի եղածին չափ թեթեւ ըլլայ։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ սահմանագլխուն վրայ պատահած դէպքերու առթիւ, Բ. Դըրան կողմէ սերպ կառավարութեան հաղորդուած ծանուցագրին մէջ ըսուած է թէ կայս. կառավարութիւնն, ի նըշան իր խաղաղասէր դիտմանց, սահմանագլխի օսմ. զօրաց վրայ վաշտ մը զօրք եւս աւելցուցած է եւ թէ երկու սերպ պաշտօնատարաց ներկայութեան, դէպքերու տեղւոյն վրայ քննութիւն մը կատարելու հրահանգ տրուած է Պելկրատի օսմ. դեսպանատան։

—Պելկրատէ կ'հեռագրեն թէ Թուրք եւ սերպիական սահմանագլխին վրայ մի քանի անձանց կողմէ պատահած դէպքերուն կրկնութիւնն արգիլելու միջոցները քննելու պաշտօնով, յանձնաժողով մը կազմուելու վրայ է մասնակցութեամբ Պելկրատի օսմ. դեսպանին, սպայակոյտի անդամ բարձրաստիճան սպայի մը եւ երկու սերպ պաշտօնատարաց։ Բ. Դուռն այսպիսի դէպքերու առաջքն առնելու համար, որոշեր է շրջուն պահակախումբեր հաստատել սահմանագլխին վրայ եւ այս մասին Գոսովայի կուսակալութիւնն սկսած է ոստիկան-զինուորներ գրել։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ Մէֆֆէ չոգենաւն 590 զինուոր տարաւ Սեւ ծովու զանազան նաւահանգիստները։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խտիվն կինը Բարեգործական Պազարին նուիրեց արհեստական ծաղկեփունջ մը, թանկագին ադամանդներով զարդարուն։ Ծաղիկները շինուած են մետաքսէ եւ խիստ բնական կերպով։

ՊՈՍՆԱՅԻ մէջ ի նպաստ Կրետէի խալամ արկածելոց կատարուած հանգանակութիւնն հասաւ 17,030 Փր.ի։

ԱՅՏԸՆԻ մէջ ալ ի նպաստ Կրետէցի խալամ գաղթականաց 28,245 ղրշ. հաւաքուելով, յանձնաժողովին ղրկուեր է։

ԹՈՒՐՔ ԼՐԱԳԻՐ մը խօսելով քաղաքական կացութեան վրայ, ի մէջ այլոց կ'ըսէ. «Այնպիսի ատեն մը որ Եւրոպայի դիւանագէտք որսի հրացանի մը ձայնէն իսկ կ'վախնային, օսմ. կառավարութիւնն իր բացորոշ իրաւունքներն հրապարակաւ ցոյց տալէ ու ապացուցանելէ յետոյ, զինուորական ուժով Ցունաստանի խիստ դաս մը տուաւ եւ այս օրինակելի դասով հասկցուց անհանդարտ տարրերու թէ պէտք չէ աշխարհի անդորրութիւնը վրդովել։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄ. — Ուրլայէ կը գրեն թէ Խայրի փաշայի հրամանատարութեան տակ գտնուած նաւաբաժինն երբ Ուրլա հասեր է, ժողովուրդն այն աստիճան ուրախութիւն զգացեր է որ խկոյն նուագախումբ մը (ինչէ սաղ) բերել տալով ծովեզերքն, ուրախութեան ցոյցեր ըրեր եւ հրախաղութիւն ու լուսավառութիւն կատարեր է։ Օսմ. ծովակալին նաւն ալ ելեքտրական լուսոյ փորձեր կատարելով, ողջուներ է ժողովրդեան սրտաբուխ ցնծութիւնն ու հանդէսն որ գիշերուան մինչեւ ժամը 7 տեւեր է։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԻՔԴՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻՆ, Խորհրդարանին նիստերն յետաձգելով ինչուան 11/23 Հոկտ., իր Փակման ճառով ըսաւ արտաքին խնդրոց վրայ.—«Ի վերջ այնպիսի նստաշրջանի մը որոյ միջոցին խռովութիւն եւ պատերազմ պատահեցան Եւրոպա, ուրախ եմ իմացնելով ձեզ թէ օտար Տէրութեանց հետ իմ յարաբերութեանցս մտերմութիւնն անայլայլ մնացած է։ Բարիզի դաշնագիրն ստորագրող վեց Տէրութեանց միացեալ ազդեցութիւնն եռանդեամբ գործածուեցաւ տարւոյս սկիզբն՝ ետ կեցնելու համար Ցունաստանի թագաւորն այն պատերազմէն որուն ձեռնարկել կ'ուզէր դժբախտաբար։ Թէեւ ի դերեւ ելան իրենց ջանքն. մէջ, բայց յաջողեցան շուտով դադրեցնել թշնամութիւնները պատերազմիկներու մէջ, եւ հաշտութեան բանակցութիւններ բանալ։ Ասոնք երկար տեւեցին, ու պաշտօնական դաշնագիր մը դեռ չկնքուեցաւ։ Բայց շատ իրաւունք ունինք հաւատալու թէ վիճելի բոլոր կէտերը կարգադրուած են, եւ թէ, ի փոխարէն բաւականաչափ տուգանքի մը, գրաւեալ հողերու խնդիրը պիտի կարգադրուի սահմանագլխոյ փոփոխումով։ . . —Պելճերուն Թագաւորին եւ Գերման կայսեր ծանուցի թէ իրենց պայմանաժամուն դադրեալ պիտի նկատեմ 1862ի եւ 1865ի առեւտրական դաշնագրերն, որք զիս կ'արգիլեն իմ գաղթականութիւններու հետ մաքսային այնպիսի կարգադրութիւններ ընելէ որք քաջայարմար կ'թուին ինձ։— Զինու կառավարութիւնը բռնաբարած ըլլալով 1894ի Պայմանագրին ինչ ինչ տրամադրութիւնները, նոր Պայմանագիր մը կնքուեցաւ, որով Պիրմանիոյ եւ Զինու միջեւ կ'հաստատուի իմ Տէրութեանս աւելի նպաստաւոր սահմանագիծ մը, եւ Զինու արեւմտեան գետը կ'բացուի եւրոպեան վաճառականութեան առջեւ։— Հապէշստանի կայսր Մենելիքի հետ կնքեցի Բարեկամութեան եւ Վաճառականութեան Դաշնագիր մը։»—Թագուհին ուրիշ ո՛ եւ է արտաքին խնդիր չիշեց, ո՛չ իսկ կրետական խնդիրն, որոյ վրայ խօսած էր վերջին անգամուն։—Անգլ. խնդիրներու վրայ, ըսաւ. «Գաղթականութեանց եւ հնդիկ կայսրութեան պատգամաւորներուն ներկայութիւնն իմ իշխանութեանս 60րդ տարեդարձին հանդէսներուն առթիւ՝ նպաստեց զօրացնելու միութեան կապն ընդ մէջ իմ Տէրութեանս ամէն մասերուն, եւ նոր հաւաստիք մ'ընծայեցին գաղթականութեանց սիրոյն առ Մայր-Հայրենիս՝ Քանատայի մաքսային նոր օրէնքն, եւ այն նպաստ զոր Բարեյուսոյ գաղթականութիւնը կ'ընձեռէ մեր նաւային պաշտպանութեան գործին, հետեւելով Աւստրալիոյ օրինակին։— Սովը որ, ի մեծ ցաւ սրտիս, անցեալ տարւոյ Օգս.էն ի վեր կ'տիրէ իմ հընդիկ Տէրութեանս մեծ մասերուն վրայ, այն երկրին նիւթական միջոցները ծանր տագնապի ենթարկեց։ Շնորհակալ եմ իմ թէ՛ եւրոպացի եւ թէ բնիկ ամէն կարգի պաշտօնակալներուս եւ շատ մը անհատներու կորովին եւ անձնուիրութեան համար, որով ջանացին կեանքեր ազատել եւ տառապելոց օգնել եռանդով, ամէն հոգ տանելով որ բնիկ զգացումները չվիրաւորին։ Իմ Տէրութեանս ամէն կողմի հպատակներուս գթութեան կոչում մը եղաւ, որուն յոժ առատաձեռնօրէն պատասխանուեցաւ, (*) եւ ուրախ եմ այժմ լսելով որ գոհացուցիչ անձրեւներ տեղացած ըլլալով, ամէն յոյս կայ որ տառապանաց շրջանակը մեծապէս սահմանափակուի։ —Ժանտախտն որ տարւոյս առաջին մասին մէջ շատ մը մահեր պատճառեց Հնդկաստանի այլ եւ այլ կողմերն, հիմա գրեթէ անհետացած է։ Այս բարւոքման համար մեծապէս պարտական ենք ազդուագոյն եւ զգուշաւոր միջոցներուն զորս տեղային վարչութիւնք ի գործ դրին՝ ծաւալումն արգիլելու համար։ Կրկնութեան դէմ ամէն կանխահոգ միջոց ձեռք պիտի առնուի. բայց առ այժմ թէ՛ տարածումը կ'պակսի, թէ մահերը հետեւանքը։» — Թագուհին իր խօսքն առանձինն Երեսփոխաններուն ուղղելով, շնորհակալ եղաւ այն առատ վարկերուն համար զորս յատկացուցած էին Նաւատորմին զօրացման։ Ցայտնի է թէ միայն Երեսփոխանութիւնն (եւ ո՛չ Լորտերու Ժողովն) իրաւունք ունի Տէրութեան ծախքերն առաջարկելու եւ Նիստացոյցը քուէարկելու։

ԱՆԳԼ. ՊԱՀՊԱՆՈՂԱԿԱՆՔ ցնծութեան մէջ են։ Երեւելի ազատական գործիչ Մընտէլլայի երեսփոխանական աթոռին համար ի Շէֆիլտ տեղի ունեցած պայքարն Ազատականներուն տկարութիւնը ցուցուց։ Ազատականաց ընտրելի Մատիսըն ընտրեցաւ 4,289 քուէով, այն է՝ միայն 183 քուէ աւելի ստանալով քան իր պահպանողական հակառակորդ Միցչալ Հօբ, մինչ Մընտէլլա իր պաշտ. հակառակորդէն 1,277 քուէ աւելի շահած էր 1892ին, եւ այն ատեն եւ 1895ին տեղի ունեցած ընտրութեանց մէջ, ո՛չ իսկ հակառակորդ ունեցած էր։ Ազատականաց քուէն պակսած, պահպանողականաց զգալապէս աւելցած են։ Այս ընտրական մասնակի յաջողութեան ունեցած պահպանողականք այնպիսի նստաշրջանի մը փակման օրն, յորում Սալզպըրիի դերքն աւելի զօրացած կ'տեսնեն։ Թէեւ շատեր գոհ չեն իր քաղաքականութենէն, բայց Եւրոպեան միւս Տէրութեանց դիմաց ընթացքը բաւական արդարացուած կ'նկատեն Լ. Սալզպըրիի համար։

ՆՈՐ ՈՍԿԵՀԱՆՔԵՐԸ. — Քանատայի կառավարութիւնն հեռագիր ստացաւ անցեալ գեբրար թէ հաւաքելի բազմութիւն կ'արշաւէ միշտ դէպ ի Քլոնտայք, փոյթ չընելով հազարաւոր մղոնները զոր կտրել անցնիլ պէտք է, գետերու եւ կիրճերու ճամբորդութիւնն՝ այնպիսի կլիմայի մը տակ որ սըլէն սկսած է պաղիլ, զի ձմեռն երկարատեւ ու սոսկալի է այն կողմեր։ Բարեկարգութիւնը պահպանելու համար յաւելուածական շատ մը ոստիկաններ ճամբայ հանեց Քանատայի կառավարութիւնը։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ Ի ՌՈՒՍԻԱ. — Ի Քրասնոէ Սէլօ Բչ.ի մեծ զօրահանդէսէն յետոյ սեղան մը տրուեցաւ ի պատիւ Գերմանիոյ կայսեր եւ կայսրուհւոյն։ Զարը բաժակ պարպեց կայսեր ու կայսրուհւոյն կենաց։ Վիլհէլմ կայսրն ալ Զարին ու Զարուհւոյն կենաց։ Սեղանէն յետոյ Օլկա կղզւոյն մէջ տրուած թատերական ներկայացումը խիստ չքեղ եղաւ։ Կղզւոյն եւ շրջակայից լուսավառութիւնը դիւթիչ տեսարան մը կ'պարզէր։ Քաղաքապետութեան պատուիրակներ ձմեռուան պալատան մէջ Վիլհէլմ կայսեր ու կայսրուհւոյն ներկայանալով, հաց եւ աղ մատուցին։ Բեդերսպուրկի քաղաքապետութեան նախագահն, որ պատուիրակութեան գլուխը կ'գտնուէր, բարի գալուստ մաղթելով, ըսաւ թէ մայրաքաղաքին ժողովուրդը շատ ուրախ է Նորին Վեհափառութեանց այցելութեան համար. կայսրը պատասխանեց գոհունակութիւն յայտնելով եւ ըսաւ թէ որչափ ուրախ է այցելելուն համար իր Օգոստափառ եւ սիրեցեալ բարեկամին՝ Նիքոլա կայսեր, թէ նորոգուած է իր այն համոզում թէ Գերմանիոյ ու Ռուսիոյ եւ երկուց կայսերական գերդաստանաց բարեկամական ու աւանդական յարաբերութիւնները պէտք է պահել յօգուտ երկուց տէրութեանց, խաղաղութեան եւ Եւրոպայի բարեկարգութեան։ Վիլհէլմ Բ. ըսաւ թէ անկեղծօրէն կ'բաղձայ Բեդերսպուրկի զարգացման։ Գերման նաւազք ամէն կողմ համակրական ընդունելութիւն կ'գտնեն։ Կիրակի առտու սեղաններ տրուեցան հանրային պարտէզներու մէջ։ Նաւային բարձրաստիճան սպայք սեղան մը տուին ի պատիւ գերման նաւային սպայից եւ ընկերակցաբար վարուեցան։ Աւգուստա Վիքդորիա կայսրուհին Գչ. այցելեց Բեդերսպուրկի նշանաւոր վայրերը։ Վիլհէլմ կայսր ի Քրասնոէ Սէլօ ներկայ գտնուեցաւ զինուորական մարզանքներու։ Բեդերհօֆի մէջ գիշերը սեղան մը տրուեցաւ ի պատիւ կայսեր ու կայսրուհւոյն։ Ժողովուրդն ամէն կողմ համակրական ցոյցեր կ'ընէ։

—Երկուց վեհապետաց միջեւ փոխանակուած բաժակներէն՝ Թայմզ կը հետեւցնէ Գերմանիոյ ու Ռուսիոյ միջեւ մերձեցում մը։

—Աւասիկ բառական թարգմանութիւնը Զարին բաժակաճառին զոր փրանսերէն արտասանեց.— «Ձեր Վեհափառութեան եւ Ն. Վեհափառութեան Կայսրուհւոյն ներկայութիւնը մեր մէջ մեծ գոհունակութիւն կը պատճառէ ինձ. կ'ուզեմ իմ անկեղծ շնորհակալութիւններս յայտնել. Զմեզ միացնող աւանդական կապերուն եւ մեր դրացի երկուց Տէրութեանց միջեւ բարեբախտաբար հաստատեալ լաւ յարաբերութեանց այս նոր ցոյցը միանգամայն թանկագին երաշխիք մ'է ընդհանուր խաղաղութեան պահպանման, որ մեր անյեղլի ջանքերուն եւ եռանդագին իղձերուն առարկան է։ Բաժակս կ'պարպեմ Վեհ. Վիլհէլմ կայսեր ու Թագաւորին եւ Վեհ. կայսրուհւոյն ու Թագուհւոյն եւ իրենց բոլոր Օգոստափառ ընտանիքին կենաց։»

—Գերմանիոյ կայսրն ալ այսպէս պատասխանեց գերմաներէն.— «Ի բոլոր սրտէ շնորհակալ եմ յանուն իմ եւ Վեհ. Կայսրուհւոյն, մեզ եղած սիրալիր ու մեծափառ ընդունելութեան ինչպէս նաեւ Ձերդ Վեհափառութեան շնորհալի խօսքերուն համար որով բարի գալուստ մաղթեց մեզ։ Պարտիմ մանաւանդ իմ խորին շնորհակալութիւնս յայտնել այն նոր պատուին առթիւ որ ինձ համար անակնկալ մ'է, եւ զոր հաճեցաք ընծայել ինձ Ձեր Վեհափառութեան փառապանծ նաւատորմին մէջ։ Մասնաւոր պատիւ մ'է սա զոր ըստ արժանւոյն կ'գնահատեմ եւ որ բոլորովին մասնաւոր մեծարանք մ'է իմ նաւատորմիս։ Ռուս ծովակալ անուանուելուս մէջ ոչ միայն ինձ համար պատիւ մը կ'տեսնեմ, այլ նոր ապացոյց մը մեր աւանդական յարաբերութեանց տեւականութեան՝ հաստատեալ անխախտ հիման վրայ։ Ձեր Վեհափառութեան հաստատուն որոշումը՝ պահպանելու խաղաղութիւնը Ձեր ժողովրդեան, ինձ ալ առաջուան պէս ուրախութիւն պատճառած է։ Երկուքնիս ալ այսպէս միեւնոյն շաւղին հետեւելով, միասին պիտի ջանանք վարելու մեր ժողովրդեան զարգացումը քաղաքակրթութեան մէջ՝ խաղաղութեան բարիքներով։ Նորէն կրնամ խոստանալ Ձերդ Վեհափառութեան — լաւ գիտեմ թէ այս մասին ժողովուրդս ալ ինձ կ'հետեւի — թէ բոլոր ուժովս պիտի օգնեմ Ձեր Վեհափառութեան՝ ժողովրդոց համար խաղաղութիւնը պահպանելու մեծ գործին մէջ եւ թէ իմ ամէնէն զօրաւոր աջակցութիւնս պիտի չզլանամ Ձեր Վեհափառութեան՝ ընդդէմ ամէն անոնց որք փորձեն խանգարել կամ խզել այս խաղաղութիւնը։ Բաժակ կ'պարպեմ Վեհ. կայսեր ու կայսրուհւոյն կենաց։» Վիլհէլմ Բ. այս վերջին բառերը ռուսերէն արտասանեց։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԱՐՄՏԻՔ. — Բեդերսպուրկի առեւտրական լրագիրը կ'հերքէ այն լուր թէ Ռուսիա բոլորովին արգիլած ըլլայ ցորենի արտածումը։

ՍՊԱՆԻՈՅ խնամակալ Թագուհին սրտայոյզ նամակ մը ուղղեց տիկին Քանովասի, յիշելով ամուսնոյն մատուցած ծառայութիւններն առ պետութիւնն եւ այն մեծ կորուստը զոր Սպանիա կրեց անոր մահուամբ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ պաշտօնաթերթն հրատարակեց թէ Ուաշինկդընի ամերիկեան դեսպան Պարոն Թիլման ելմտական նախարար անուանուած է փոխանակ Բոզատովսքի կոմսին, որ ներքին գործոց նախարար անուանուած է իբր յաջորդ հրաժարեալ Տքդ. Պեօդիխերի։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՀԱԲԵՇՔ. — Հռոմէ կը գրեն օգոստոս 6 թուով թէ Ափրիկէի իտալեան գաղթավայրերու բնիկ զօրաց եւ Թիկրէցիներու միջեւ ճակատամարտ մը տեղի ունեցեր է։ Վերջիններէն 500 մարդ յարձակած էին Տիկրայի եւ Հալաիի մէջտեղը։ Իտալեան գաղթավայրերու բնիկ զինուորք դուրս մղելով զանոնք, կողոպուտներն ալ ետ առեր են։

ՌՈՒՍԻՔ ԵՒ ՀԱԲԵՇՔ. — Բարիզէ կը ծանուցանեն թէ գնդ. Լէոնդիեվ հաճեցուցեր է զՄենելիք՝ հապէշ երիտասարդներ Ռուսիա ղրկել՝ դաստիարակուելու։ Առայժմ 12 երիտասարդ ընտրուեր են երկրին ամէնէն լաւ ընտանիքներէն։ Ցետոյ ուրիշներ ալ աւելի մեծ թուով պիտի ղրկուին։ Տասներկուքէն չորսը ռուսերէն ուսանելէ նում պէս արհեստագիտական բարձրագոյն վարժարան մը պիտի մտնեն. իսկ միւս ութ երիտասարդք զինուորական վարժարանները պիտի յաճախեն։

ՌՈՒՍՃՈՒՔԻ ԱՐԿԱԾԸ.—Ռուսճուքէ կ'գրեն օգոստոս 8 թուով.—32 վիրաւորք հիւանդանոցին մէջ մեռան։ Իշխանին հրամանաւ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ գերեզմանատան մատրան մէջ։ Իշխանին Նախաձեռնութեամբ հանգանակութեան ձեռնարկուեցաւ ի նպաստ զոհերու ընտանեաց։ Իշխանը տասն հազար Փր. տուաւ այդ նպատակաւ։

ԱՆԳԼԻՈՅ Թագուհին հաւանեցաւ Ցօբելեանի չքադրամներ տալ գործօն բանակի, քաղաքապահ զօրաց եւ կամաւորներու այն բոլոր սպայից որք մասնակցեցան յուլիս 22ի մեծահանդէս թափորին։

—Լոնտոնի մէջ այս օրերս ա՛յնչափ սաստիկ տաք կ'ընէ որ դատաւորական աւանդութեանց մէջ ճշմարիտ յեղաշրջում յառաջ բերաւ։ Անցեալ Եշ. առտու դատական բարձրաստիճան պաշտօնատար մը դատասրահին պատուհաններն ու դուռները բանալ տալով, հանեց իր կեղծամն ու դատաւորական պատմուճանն եւ պատուէից փաստաբաններն որ իրենք ալ այնպէս ընեն։ Երեք-չորս հարիւր տարիէ ի վեր անգլ. դատաւոր մը երբեք առանց կեղծամի չէր նստած իր աթոռին վրայ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ. — Լուրէնսօ Մարքէզէ օգոստոս 2 թուով կ'հեռագրեն թէ Բորթուգալցի զինուորք նորէն յաղթեր են բնիկներուն, որոց պետերէն երկու գլխաւորները՝ Զամպուդա եւ Մոսքուամանդ գերի ինկեր են, բայց այս լուր պաշտօնապէս հաստատուած չէ։

ՊԵԼԺԻՈՅ Երեսփ. Ժողովը 60,000 Փր. քուէարկեց Հարաւային Բեւեռի արշաւանքին համար զոր պիտի կատարէ Պըլժիքա շոգենաւը։

ԻՏԱԼԻԱ. — Հռոմի եւ ուրիշ բազմաթիւ քաղաքաց մէջ հացագործք հացի գինն աւելցուցին, ընդհանուր դժգոհութիւն պատճառելով։ Խնդրուեցաւ նախարարութենէն իջեցնել ցորենի մաքսը, բայց կառավարութիւնը մերժեց։ Իտալիոյ մէջ ցորենն այս տարի միջին քանակութենէն շատ վար է, որով չի յուսացուիր որ տեղական ցորենին գինն իջնէ։

ԹՂԹԱՏԱՐ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ.— Հնդկաստանի թղթատարն ըստ առաջնոյն Պրէնտիզի-Բալէի ճամբով պիտի փոխադրուի, որովհետեւ Իտալիոյ թղթատարական նախարարին՝ երկաթուղւոյ օտար ընկերութեանց մօտ ըրած դիմումները՝ փոփոխութիւն մը ձեռք բերելու համար՝ չյաջողեցան։ Պրէնտիզիի մէջ սկսան աւելի երկարել քարափները, որպէս զի ուղեւորք կարենան ուղղակի եւ ծածկոյթի տակ նաւամատոյցէն երկաթուղւոյ կայարանն երթալ։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ. — Տփղիսէ կ'գրեն «Պարսկաստանի Ուրմի քաղաքից մեր ստացուած տեղեկութիւններից երեւում է, որ տեղւոյն Ասորիների մեծ մասն ընդունել է Օրթոդոքսութիւնը։ Իբրեւ հաստատ աղբիւրից ստացուած տեղեկութիւն մեզ հաղորդում եւ հաւատացնում են որ Օրթոդոքսութիւն ընդունողների մէջ կան նոյնպէս ուրիշ բողոքականներ, սակայն վերջիններն առայժմ ծածկում են այդ բանը, կրօնակիցների քարկոծելուց վախենալով։»

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ.— Մալապառէ պաշտօնական հեռագրեր կ'ծանուցանեն թէ բնիկ բոլոր ցեղերը մասնակցեր են վերջին յարձակումներուն։ Ասոնք ունեցեր են 2700 մեռեալ եւ բազմաթիւ վիրաւոր, որով խիստ վնասած են։ Հաւանական չի նկատուիր որ շատ ընդդիմութիւն ընեն։

—Պաշտօնական վիճակագրութիւնք Պոմպայի առողջապահական կացութիւնը տագնապալի ցոյց կուտան։ Վերջին շաբթուն մեռելոց թիւն էր 1071, այսինքն հազար հոգիին 65.61 եւ կամ մահերու սովորական թիւէն կրկին։ Հնդախտէ վերջին շաբթուն 220 մահ պատահեցան։ Մինչեւ հիմա սովորական թիւն էր շաբթ 2 կամ 3։ Ժանտախտէն 18 անձ մեռան։

ԲԱՐԻԶԻ կարդինալ-արքեպիսկոպոսին նախագահութեամբ ընկերութիւն մը կազմուեցաւ ժան կուժոն փողոցին մէջ գետին մը գնելու, ուր մատուռ մը պիտի կանգնուի ի յիշատակ Բարեգործական Պազարի հրդեհին զոհերուն։

ՊՈՒՔՐԷՇԻ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ռումանական հասարակութիւնն ու մամուլը պաղ ընդունելութիւն ըրեր են Պուլկարիոյ իշխանին։ Ռումինական թերթերը այս կարգի զգացումներ յայտնող գրութիւններ գրեր են։

(*)—Կ'հաշուուի պաշտօնապէս թէ անգլ. Տէրութեան ամէն կողմերէն ցարդ մէկ միլիոն անգլ. ոսկի նուիրուած է հնդիկ սովելոց։ Մ. ԽՄԲ.

ՊԵՐԼԻՆԻ քաղաքապետութիւնն որոշեց 500,000 մարք բաշխել Գերմանիոյ մէջ ողողումներէ վնասուողներուն։

ՌՈՒՍ լրագիրք կ'ըսեն թէ Քրոնշտատի քաղաքապետութիւնն որոշեր է պատւոյ քաղաքացիի տիտղոսը նուիրել ծովակալ Ժերվէի որ Մ. Ֆելիքս Ֆորի պիտի ընկերանայ ի Ռուսիա։

ԶՕՐ. ԱԼՊԵՐՏՈՆԷԻ վկայք Բարիզ գացին, Հանրի տ'Օրլէան իշխանին վկաներուն հետ մենամարտին պայմաններն որոշելու։ (Տե՛ս այս մասին Բիւզանդիոնի երեկուան Եգիպտական թղթակցութեան մէջ։)

ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 11 օգոստոս.— Տէյլի Նիւզ հեռագիրը ստացաւ թէ օսմ. և պարսիկ կառավարութեանց պաշտօնեաներուն կողմէ ձեռք առնուած կարգապահական միջոցներով, սահմանագլխոյն վրայ անդորրութեան տեւականութիւնն ապահովուեր է։ Սահմանագլխոյն երկու կողմը գտնուող օսմ. և պարսիկ զինուորական պաշտօնեայք մեծամեծ ջանքեր կ'ընեն բարեկարգութիւնը խանգարող արարքներն արգիլելու։

ԲԱՐԻԶ. — Կ'ըսուի թէ Աթէնքի ֆրանսական դեսպան Մ. Պուաէի հիւանդագին վիճակին պատճառաւ, այս պաշտօն պիտի յանձնուի Եգիպտոսի ընդհ. հիւպատոս Մ. Կոգորդանի։

—Կանխահաս կ'համարուի Բըզի Բառիվլէնի այն լուր թէ Մենելիք իր գնդով հետ պիտի այցելէ 1900ի Բարիզի արուեստահանդէսը։ Միւս կողմէ կ'ըսուի թէ Մենելիք խոստացեր է հաբէշական կատարեալ ճիւղ մը հաստատել արուեստահանդէսին մէջ. իսկ անձամբ ներկայ գտնուելու խնդիրը պարագաներու փոփոխութեան համաձայն, յառաջիկային պիտի որոշուի։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ. — Նիւ Եորքի մէջ տասնեւհինգ օրուան միջոցին սեղանաւորական բազմաթիւ խումբեր կազմուեցան ի Քլոնտայք ոսկւոյ հանքեր գնելու։ Փութով ներկայացուցիչներ կը ղրկեն հոն հողեր գնելու պաշտօնով։ Ընկերութեան մը կողմէ 15 միլիոն տոլարով գնուած հանքի մը մէջ 52 միլիոն տոլարի ոսկի կ'ենթադրուի։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բարեկոյսէ կ'գրեն թէ Սիմոն Դոնուէս անուն տեղ 2½ միլիոն անգլ. ոսկի ծախսելով նաւահանգիստ և քարափ պիտի շինուի։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.—Ռուսիոյ մէջ սովի մը նուաւականութեան վրայ Տէյլի Քրոնիքլի հրատարակութիւնք չափազանցեալ կ'նկատուին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ առաւօտ այցելութիւն տուաւ Մեծ-Եպարքոսին ի Նշան Թաշ, և վերադարձին Ղալաթիոյ Խորհրդարանը իջաւ։

—Քաղաքական Ժողովն երէկ գումարեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Բարձր. Ցարութիւն փաշայի, և զբաղեցաւ սա խնդիրներով.— 1. Ժողովը Տնտես. Խորհրդոյ մատուցած Ելմտացոյցի տեղեկագիրն երկարօրէն քննելէ և խորհրդակցելէ յետոյ, պաշտօնէութեան զեղչեալ մասերը չընդունեց, և որոշեց Ելմտացոյցը վերադարձնել Տնտես. Խորհրդոյ, առաջարկելով որ եկամտի նոր աղբիւրներ գտնէ և շուտով տեղեկագրէ Վարչութեան։—2. Մայր-Եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութեան տեղեկագիրը չվաւերացուց. որովհետեւ անդամոց մեծամասնութիւնը տակաւին հրաժարեալ կ'գտնուէր, և խնդրեց Ս. Նախագահէն յորդորել նորընտիրներն ետ առնելու իրենց հրաժարագիրներն և ստանձնելու իրենց պաշտօնը։— 3. Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ եւ Մաքրիգիւղի նոր Թաղ. Խորհրդոց ընտրութեան տեղեկագիրները քննելով օրինաւոր դատեց և վաւերացուց։ Ժողովը սոյն հանրային խնդիրներէ զատ, յարաբերական և մասնաւոր խնդիրներով ալ զբաղեցաւ։

—Յարաբերական խնդրոյ մասնաժողովն որոշած է ԲՇ. իր նիստը գումարել Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեանի բնակարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ատենապետութեամբ Բարձր. Ցարութիւն փաշայի։

—Արապկիրի եկեղեցեաց մէջ Ս. Միւռոնը սպառած ըլլալով, Հալէպ երթեւեկող Հայ վաճառականի մը ձեռօք Սիսէ Ս. Միւռոն բերած ըլլալնին Պատրիարքարանին ծանուցած են Տ. Յուսիկ քհն.ին միջոցաւ, որ առ այժմ Պատրիարքարան կ'հիւրընկալուի։

—Մայր-Եկեղեցւոյ պարտուց ծայրը բրդաւ կիւրակէ առաւօտ, երբ Ս. Պատրիարքը Խորհրդարանը բազմած էր, չուրջն ունենալով Երուսաղեմայ Պատր. Փոխանորդ Տ. Գէորգ Ծ.վ. Երէցեան, Տ. Միքայէլ քհ.ն, եւ նորընտիր Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն հինգը։ Նոյն միջոցին Թաղապետութենէն պաշտօնագիր մը հասաւ, որով կ'պահանջէր Մայր-Եկեղեցւոյ Սնտուկէն 100,000 ղրշ.ի մօտ կալուածատուրք մը, զոր նախորդները չվճարելով, հետզհետէ բարդուած էր։ Ս. Պատրիարքն որոշեց պաշտօնագիր մը գրել անմիջապէս, ծանուցանելով որ քանի մը ամսուան պայմանաժամէ ետեւ, մաս առ մաս պիտի վճարուի յիշեալ պարտուց գումարը։

— Ատանայի հայ-հռովմէականաց Առաջնորդ Տ. Պօղոս արքեպիսկոպոս Թէրզեան երէկ այցելութիւն տուաւ յԵրուսաղեմացւոց Տ. Գէորգ Ծ. Վ. Երէցեանի։

—Պալաթու Թաղի կարօտ աղքատաց նպաստ բաշխող բարեսիրտ տիկին Նայվըն իր նպաստները դադրեցուցած ըլլալով, այս օրերս տեղւոյն Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ խնդրագրով մը Պատրիարքարանի դիմում եղած է, որպէս զի նպաստի միջոց մը խորհուի, և յանուն աղքատաց, չքաւորութեան համար գանձանակ մը արտօնուի։ Ս. Պատրիարքը Տնտես. Խորհրդոյ և Ելեւմտից Տեսչութեան յղեց ի պարտ ու պատշաճ տնօրինութիւն։

—Տնտես. Խորհուրդն, ատենապետութեամբ Փափազեան Նշան էֆ.ի, իր ԺԸ. նիստը գումարելով երէկ ի Պատրիարքարան, զբաղեցաւ ի մէջ այլոց տեղական եւ գաւառական Ազգ. Հաստատութեանց, հաշուական եւ կտակային խնդիրներով։ Յաջորդ նիստը պիտի գումարի օգս. 8 ուրբաթ օր, ժամ 2ին ի Պատրիարքարան։

—Ստուգուած է թէ Սկիւտար Իճատիէի ազգային հանգանակութեամբ շինել տրուած արծաթապատ թաղեալ ... ծածկոյն յանձնուեր է Գուզկունճուքի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն, արդիւնքին մեծագոյն մասն Իճատիէի Ներսէսեան-Երմոնեան վարժարանին յատկացնելով։ Հետեւաբար, ստոյգ է Ս. Խաչի Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ միջամտութիւն տեղի չունենալն, և այս՝ շատ հաւանական. զի յառաջագոյն սոյն Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ որոշեալ գումար մը կ'տրուի եղեր ի նպաստ Ներսէսեան-Երմոնեան վարժարանին, զոր ապա տնտեսական տագնապի պատճառաւ ստիպուեր են դադրեցնել։

—Սեբաստիայէ կ'գրեն մեզ յուլիս 23 թուով. «Մ. Հանոփիկեէր, զուիցերական Որբանոցի տեսուչն, Ազգ. Որբանոցն այցելելով, խնդակցեցաւ եւ դրամապէս ու բարոյապէս քաջալերեց Տնօրէն Խորհուրդը։ Իրեն կ'ընկերանար Միսիոնար Մադր Հըպըրթ ընտանեօք, որ ուրիշ ատեններ ևս այցելած ու քաջալերած է։

«—Որբերն օդափոխութեան համար Ս. Նշանու Վանքն են, ուր արդէն 25-30 մահճակալ կար պատրաստ։ Թօգաթէն 5 ոսկի տարեթօշակով որբ մ'ալ ղրկուեցաւ, որով ամբողջ թիւն եղաւ 26։ Ազգ. շրջանակներու մէջ կը խորհուի Որբանոցին ինչ ինչ հասոյթներ յատկացնել, որպէս զի կարողանայ զարգանալ։»

«—Զարմանալի չէ՞ որ Պատրիարքարանը դեռ պաշտօնական տեղեկութիւն չունի Կարնոյ առաջնորդական ընտրութեան մասին, և Յուլիս 19 թուով անհատական նամակ մը միայն ունի իր գրասեղանին վրայ, մինչդեռ ի Կարին Յուլիս 20ին սոյն ընտրութեան կատարուած ըլլալն հաստատուած իրողութիւն մ'է արդէն։ Տ. Մելքիսեդեկ եպս.ի հետ փոխանակուած պաշտօնական հեռագիրք յայտնի ապացոյց մը չե՞ն միթէ։» ՔՆՆԱԴԱՏ

—Յայտարարութիւն ուսուցչութեան ընտրելեաց և [illegible] քննիչ Յանձնաժողովոյ.— Ըստ տրամադրութեան Կազմական Կանոնագրի, կը հրաւիրուին մայրաքաղաքիս ազգ. Տարրական նախակրթարանաց Հոգաբարձութիւնք Ուսուցչութեան Ընտրելեաց Քննիչ Յանձնաժողովոյն ներկայացնել իրենց ներկայ տարւոյ երկսեռ շրջանաւարտներն, յառաջիկայ Գշ. օր, 5 օգս., յԱզգ. Պատրիարքարան, օրինական քննութիւն անցընելու և ըստ այնմ Պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ վկայական ստանալու համար,

Քննիչ Յանձնաժողովոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ
Գ. Մարգարեան — Ս. Թըղլեան

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԺԷ. Տարեշրջան 1897–98

Սանասարեան Վարժարանի ԺԷ. Տարեշրջանը կ'սկսի յառաջիկայ 1897 սեպտեմբեր 1ին և նորեկ աշակերտաց մուտքի քննութիւնները տեղի կ'ունենան օգոստ. 25էն սկսեալ։

Նոր թոշակաւոր աշակերտաց ընդունելութեան պայմաններուն և այլ տեղեկութիւններու համար ծնողք կամ խնամակալք կրնան դիմել ի Կ. Պոլիս Ազգ. Պատրիարքարան և կամ ի Կարին Վարժարանի Տեսչութեան։ 6—4

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. (Նէվշեհիր).— Նախորդ գիրը կորսուած է, անոր համար չհրատարակուեցաւ։ Եթէ կարելի է, ընդօրինակութիւնը ղրկուի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին անդամ անուանեցաւ Սուրիոյ նախկին կուսակալ Հասանի Ռէֆիք փաշա։

—Ս.կանակաւ Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Էնկիւրիի կուսակալ Միւշիր Թէվֆիք փաշայի. Բ. կարգի Մէճիտիյէ Հանիայի գերման ու աւստրեան հիւպատոս Մ. Բինդէրի։ Գ. կարգի Օսմանիյէ Վառնայի ու Ճրմլայի պուլկար մետրապոլիտ Տ. Սիմէոնի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՅՄՈՒՆՔ

«Մէվլուտի գիրքին ընթերցման հանդէսն այս օր տեղի կ'ունենայ Ելտըզի կայս. Պալատան մօտը գտնուած Համիտիյէ մզկիթին մէջ։»

—«Պուլկարիոյ իշխան Բարձր. Ֆէրտինանտ իշխան, երէկ Դշ., Պուլկարիա վերադառնալուն առթիւ յատս կայս. Գահոյից հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելու համար, ժամանման պահուն եղածին պէս, Միւշիրի համազգեստով և իր հետն ունենալով վարչապետը, պատերազմական նախարարը, Կ. Պոլսոյ գործակատարն եւայլն Ելտըզի կայս. Պալատը գնաց և պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու, շնորհակալութիւն մատոյց իրեն նկատմամբ եղած կայս. շնորհքներու և մեծարանաց համար. իր յարգանքները մատոյց և նորէն իր հաւատարմական զգացմանց հաւաստին տուաւ։ Յետոյ դարձաւ իրեն յատկացուած յարկն, ուր իրիկուան ճաշն ընելէ յետոյ իրեն յատուկ շոգենաւով Վառնա ուղեւորեցաւ։»

—«Մէվլուտի տօնին ի յարգանս, Վեհ. Սուլթանն հրամայեց ազատ արձակել կեդրոնական բանտը գտնուող և իրենց պատժոյն երկու երրորդ մասն աւարտող 45 բանտարկեալ։ Կայս. սոյն հրամանին համաձայն, ասոնք երէկ բանտէն դուրս հանուեցան։ Կ. Պոլսոյ դատական քննիչ Ֆէյզի պէյ, ի ներկայութեան ոստիկանութեան տնօրէնին օգնականին և բանտի տնօրէնին, կայս. սոյն ներումը հաղորդեց իրենց, յորդորներ կարդալով։ Ամենքն ալ բարեմաղթութիւններ ըրին Վեհ. Սուլթանին համար և իրենց տեղերն արձակուեցան։»

ՖԵՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆՆ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ.

—Ֆերտինանտ իշխանին ի պատիւ առջի գիշերը կայս. Պալատան մէջ տրուած հացկերոյթին համար երկու սեղան դրուած էին։ Առաջին սեղանը բազմած էր Վեհ. Սուլթանն իր աջ կողմն ունենալով Ֆերտինանտ իշխանն եւ ձախ կողմը՝ Մեծ. Եպարքոսն, որուն քով նստած էր Մ. Ստոյլով։ Միւս բազմականներն էին Ղազի Օսման փաշա, գործակատար Մ. Մարքով, պատերազմական նախարար Մ. Իվանով և այլք։ Երկրորդ սեղանը նստած էին իշխանին հետեւորդք և պալատական պաշտօնատարք։ Սեղանէն առաջ Վեհ. Սուլթանը կէս ժամու չափ տեսակցեցաւ Ֆերտինանտ իշխանին հետ։ Հացկերոյթի պահուն արարողապետ Մունիր փաշա թարգմանի պաշտօն վարեց։ Վեհ. Սուլթանն՝ իշխանին պարգեւեց մեծարժէք մատանի մը, արեւելեան ադամանդազարդ ժամացոյց մը և ականակուռ գեղակերտ շղթայ մը։ Նոյնպէս Իֆթիխարի ականակուռ պատուանշանը շնորհեց վարչապետ Մ. Ստոյլովի, Ա. կարգի Օսմանիյէ Մ. Մարքովի ու գնդ. Իվանովի և ուրիշ պատուանշաններ իշխանին հետեւորդաց։ Սեղանէն յետոյ Վեհ. Սուլթանը նորէն տեսակցեցաւ իշխանին հետ։ Տեսակցութիւնը տեւեց մէկ ժամ։ Աւարտելու միջոցին Մ. Ստոյլով ալ ներկայ գտնուելու պատիւն ունեցաւ։

—Ֆերտինանտ իշխանն երէկ գիշեր ժամ 4ին կայս. Պալատէն՝ Միւշիր Շաքիր փաշայի հետ եւ իր հետեւորդներով Տոլմա Պաղչէ իջաւ եւ անկից շոգենակոյկով գնաց «Պորէ» շոգենաւը։ Շաքիր փաշա եւ Ահմէտ Ալի փաշա ողջերթ մաղթելէ յետոյ ցամաք դարձան։ Մայրաքաղաքիս պուլկար գաղթականութիւնն ալ շոգենաւ երթալով ողջերթ մաղթեց։ «Պորէ» ժամ 6ին ճամբայ ելաւ դէպ ի Վառնա։

—Ֆերտինանտ իշխանն երէկ առտու Ահմէտ Ալի փաշայի, Մ. Մարքովի եւ այլոց հետ Մեծ կղզի երթալով Եորկոսէն անուն տեղը ճաշեց։ Կառավարական պաշտօնեայք արժանավայել ընդունելութիւն ըրին իշխանին որ կղզւոյն մէջ պտոյտ մը կատարեց։

—Իշխանն ականակուռ պատուանշաններ եւ թանկագին նուէրներ տուաւ արարողապետ Մունիր փաշայի, Շաքիր փաշայի, Ահմէտ Ալի փաշայի, նոյնպէս Ս. Ալէքսանդր պատուանշանը կայս. Թիկնապահաց ոմանց։

—Ռուս դեսպան Մ. Նէլիտով երէկ իրիկուն այցելութիւն տուաւ իշխանին։

—Իշխանն երէկ առտու այցելեց Ս. յասոֆիայի մզկիթը։ Հետեւորդներն ալ երէկ Պէյլէրպէյի պալատն այցելեցին։

—Ֆերտինանտ իշխանը թանկագին նուէրներ տուաւ Բարեգործական Պապաղին։

—Իշխանը Ս. Ալէքսանդր պատուանշանի Ա. աստիճանը տուաւ Կ. Պոլսոյ գործակատար Մ. Մարքովի։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ.—Երէկ մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարուեցաւ կառավարական բոլոր պաշտօնէից եւ քարտուղարաց։

ՀԱՑԻՆ ԳԻՆԸ.—Թէրճիմանը Հագիգաթ, արմտեաց գիներուն բարձրացման վրայ խօսելով, կ'ըսէ որ թէև այս բարձրացում երեւութապէս ժողովրդեան շահուն վնասակար կ'թուի, սակայն երկիրն ի բնէ երկրագործական երկիր մ'ըլլալով, ժողովրդեան ստուար մասը պիտի օգտուի ցորենի գնոյն բարձրացումէն։ 5-10 տարիէ ի վեր արմտեաց հրապարակին վրայ օտար մրցութիւնը մեծ վնաս կ'հասցնէր մեր երկրագործներուն։ Թէև մեք հացին օխան մինչեւ 30 փր. կ'գնէինք, սակայն այն ատեն միլիոնաւոր երկրագործներէ բաղկացած ժողովուրդ մը 5 փր. հնչուն դրամ չգտնելով, մեծ նեղութեան մէջ կ'տառապէր։ Փա՛ռք Աստուծոյ որ այս վիճակ երկար չտեւեց։ Ցորեն արտադրող երկիրներէ ոմանց մէջ այս տարի հունձքը պակաս ըլլալով, դուրսէն ցորեն գնելու հարկին տակ կ'գտնուին, որով մեր Անատոլուի ու Ռումէլիի երկրագործներուն երեսը կ'սկսի զուարթանալ, քանի որ օսմ. արմտիքն սկսած է փնտռուիլ։ Աստուած, ինչպէս անցեալ տարի, նոյնպէս եւ այս տարի առատութիւն շնորհած է օսմանեան երկրներուն։ Մեր երկրին հազիւ մէկ երկու կէտերուն վրայ հունձքը վնասուած է ողողումներէն։ Սակայն ուրիշ կողմերու հունձքը շատ առատ է, որով յոյս կայ թէ մեր երկրագործները պիտի օգտուին։ Շրջակայ օտար երկիրներն այս տարի արտածելի բերք չունին, որով մեր ներքին բերքերը պիտի գան դրամով Պոլսոյ հրապարակը։ Պոլսոյ գրէթէ բոլոր ջաղացքներն ալ սկսած են բնիկ ցորեններն ալիւրի վերածել, որով տեղական ցորեններուն մէկ մասն երկրին մէջ սպառելով, երկրէն դուրս դրամ պիտի չելնէ։ Միւս կողմէ, մեծաքանակ արմտիք արտածուելով, դուրսէն դրամ պիտի մտնէ երկիրը։ Հետեւաբար ժողովուրդը պէտք է որ երկրին ներքերէն ցորեն իւրացնէ [illegible]։ Երկաթուղեաց ընկերութիւնք, փոխադրութիւնները ժամանակին կատարելու համար, միջոցներ ձեռք առած են։ Կայս. կառավարութիւնն ալ միջոցներ ձեռք կ'առնէ այսպիսի պարագաներու մէջ պատահելիք շահադիտութիւններն արգիլելու։ Մի կողմէ հացին գինն՝ ալիւրի գնոյն հետ համեմատական պահելու, և միւս կողմէ բոլոր ալիւրի գործարանները տիւ և գիշեր աշխատցնելու, հանրային պիտոյից բաւելու չափ ալիւր արտադրել տալու, և միանգամայն նահանգներէն Պոլիս ցորեն բերել տալու համար տարապայման ջանքեր կ'ընէ կայս. կառավարութիւնը։

ԱՐՔԻՊԵՂԱԳՈՍԻ կղզեաց մէջ եւս ոստիկան զինուորութիւն մը կազմակերպելու ձեռնարկուած է, որուն համար 122,000 ղր. յատկացուած է նահանգին այս տարուան ելմտացոյցին մէջ։

ՍՈՒՐԻՈՅ նախորդ կուսակալ Հասան փաշա երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան պահականաւէն նաւաստի մ'ալ, որ Թագսիմի հիւանդանոցին մէջ կ'դարմանուէր, [illegible] օրը մեռաւ ժանտատենդէ։

ԻՏԱԼԵԱՆ թորփիլանաւ մը Իզմիր ժամանեց։

ՍԱԳԸԶԻ եւ Շիրայի միջեւ հեռագրական ընդծովեայ թելն, որ պատերազմին պատճառաւ դադրած էր, Բ. Դրան արտօնութեամբ նորէն սկսաւ բանիլ։

ԱՄՐՈՒԹԻՒՆ.— Սագըզի բերդին առջեւ նոր դրութեամբ ամրոցի մը շինութեան սկսուած է։ Թնդանօթներ պիտի ղրկուին։ Կղզին կառավարական պաշտօնեայք իրենց ամսաթոշակին կէսը թողած են շինութեանց ծախուց ի նպաստ։ Ժողովուրդն ալ երկու հարիւր ոսկի հանգանակեր է։

ԻԶՄԻՐԷ կ'գրեն թէ անցեալ շաբթուէ ի վեր ցորենի, գարիի և ուրիշ արմտիքներու գինն յանկարծ բարձրացեր է։ Անցեալ շաբթու հացի գինը մէճիտիյէն 33 ղր.էն 65 փարա կ'ծախուէր, բայց այս շաբթու 75 փարայի բարձրացեր է։ Ասոր պատճառն արմտեաց պակասութիւնը չէ, այլ Եւրոպա շատ կ'գնէ։ Այտընի նահանգին մէջ առատութիւն կայ, որով երկրագործք շատ պիտի շահին։

—Առանց կուտի խաղողէն առաջին անգամ 4000 փոքր սնտուկ Լիվրբուլ ղրկուեր է։ Շոգենաւը դրօշներով զարդարուեր և մեկնելու պահուն 4-5 անգամ թնդանօթ արձակուեր է, ի նշան ուրախութեան։

ՏՈՔԹՈՐ Ս· ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենաստանդ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով գիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, [illegible] (ըստ տարիքի), [illegible], [illegible] արտասանութեան [illegible]։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի [illegible]։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Սանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Ջրպուգճեանց դէմ)։

Գաւառցիք յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 նոր բացուած Ֆրիտովէլի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ժամանը կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 11 օգոստոս.—Մ. Ֆելիքս Ֆօռ, որ գաւառաց մէջ ուղեւորութիւն կ'կատարէր, Բարիզ դարձաւ։ Ընթացիկ գործերու վրայ տեղեկութիւն առնելէ յետոյ, Հավր գնաց, ուր պիտի մնայ մինչեւ Ռուսիա ուղեւորելու օրը 6/18 օգոստոս։

ՄԱԴՐԻՏ.—Մ. Քանովասի մարմինն այսօր հոս ժամանեց. զինուորական պատիւներ ընծայուեցան։ Իր բնակարանը փոխադրուեցաւ։ Մարմինը մինչեւ Եշ. (այսօր) ի տես պիտի դրուի եւ նոյն օրը տեղի պիտի ունենայ ազգ. մեծահանդէս յուղարկաւորութիւնը։

ԱԶԴ.—Հայերէն, ֆրանսերէն եւ թուրքերէն լեզուաց հմուտ անձ մը՝ որ իր բազմամեայ ծառայութեամբքն ի կրթական յարկս, ոչ նուազ օգտամատոյց եղած է կրթական գործին, պատրաստ է, դիւրամատչելի պայմաններով, յանձն առնուլ որ և է պաշտօն, ուսուցչի կամ անօրէն-ուսուցչի, ի գաւառս կամ ի Պոլիս։ 3—10

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քոնսոլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		24	23
Ամենէն բարձր գին	»	24	25
Ամենէն վար գին	»	24	19
Ռումէլիի երկաթ. գոց. ֆր.		117	50
Ամենէն բարձր գին		117	50
Ամենէն վար գին		116	87½

ԲԱՑՈՒՄ, 31 Յուլիս

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ո.		24	19
Ռումէլիի երկաթուղի Փր.		117	—
Օսմանիյէ	»	—	—
Ռէժի	»	—	—
Օսմ. Պանքա	»	15	10
Քրէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	7	08
Երկրագործական Պանքա	»	9	—
Սոս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.		3	17
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4	04
Թրամուէյ բաժնեթ.		690	—
» Թուխանա		230	—
Թրամուէյ պարտաթ. Փր.		496	—
Տէրքօսի Ջուրի ընկ.	»	330	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	463	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ութ օրուան Օ. Ո.		3	50
» մէկ ամսուան »	»	—	—
Ռում. երկ. ութ օրուան »	»	—	—
» » մէկ ամսուան »	»	—	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	12
Անգլիական ոսկի	»	109	33
Բոլ Էմբէռիալ	»	89	30
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108	04
Ռուպլի թղթադրամ Օ. Ո.		8	58

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.		109	—
Փարիզ 3 » Փր.		23	05
Ֆիորին մանաս	»	10	92½

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 11 Օգոստ.

Օսմ. քոնսոլիտէ Սէրի Ա. Ո.		66	—
» » » Բ.	»	39	50
» » » Գ.	»	23	75
» » » Դ.) բաց.	»	22	37
) գոց.	»	22	37
Փոխառութիւն Պատապա Գ. Կ.		80	50
» Օսմ. 3½ %	»	99	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	14	37
Այտընի երկաթուղի	»	15	—
Եգիպտական Միացեալ	»	107	50
Անգլ. քոնսոլիտէ	»	112	43
Հելլենական 5 %	»	30	50
Մոնոպոլ հելլենական 4 %	»	35	—
Ռանթ » 4 %	»	26	—
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888 Գ. Կ.		95	—
» Նոր » 6 % 1892	»	95	—
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25	28¾
Դրամագեղչ	»	2	—

ՎԻԷՆՆԱ, 11 Օգոստ.

Փոխան. Փարիզի վրայ	Ֆիօր.	47	65
» Լոնտոնի վրայ	»	119	90
Ռումէլիի երկաթուղի	»	66	30
Օսմ. Ռէժի	»	164	—

ՓԱՐԻԶ, 11 Օգոստ.

Օսմ. քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	Փր.	22	57
) գոց.	»	22	57
» » » Բ.	»	40	—
» » » Գ.	»	23	90
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	118	50
Բոխօռիդէ	»	460	—
Մաքսատուն	»	—	—
Օսմ. Ռէժի	»	346	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	602	50
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	105	22
Քրէտի Լիօնէ	»	790	—
Պանք տը Բարի	»	874	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3272	—
Եգիպտական Իւնիֆիէ	»	—	—
Իտալական Ռանթ	»	94	75
Սպանիական արտաքին	»	61	93
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	150
Դրամագեղչ	»	2	—

ՊԵՐԼԻՆ, 11 Օգոստ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		94	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	118	50
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	90	25
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	290

ՏՔԹ. ՃԷԼԱԼԵԱՆ

[illegible] փողոց, [illegible].—Բերա, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միսք փողոց թիւ 4, ուր ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի։ 3—30

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ ՈՒՍՄԱՆ ԱՄԵՆԱԴԻՒՐԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Հեղինակ. Պետրոս էֆ. [illegible]

Անդամ Դիւանի Պետական Խորհրդոյ, ուսուցիչ Օսմ. լեզուի և Տեսչութեան անդամ Պէրպէրեան Վարժարանի

1. Ամելի վէ Նազարի Ուսուլը Ղըշ. Արէպի 5
2. Ուսուլ վէ Միւնթէխապաթը Զէպանը Ֆարիսի 4
3. Նիւմունէի Խաէպիյաթը Օսմանիյէ վէ մալիւ.թը Ֆէննիէ 4
4. Րէհնիւմայի Գըրաաթ վէ Թէրճէմէ Բ. Տարի 2
5. Րէհնիւմայի Գըրաաթ վէ Թէրճէմէ Ա. Տարի 1 20
6. Րէհնիւմայի Գըրաաթ Ա. Տարի (ձեռագիր) 1 20
7. Իլավէլի Սարֆը Օսմանի (տեսական և գործնական) 5
8. Միւնթէխապաթ Իւմշէրիտէ (հաքձոյ. լրագ. գրուածոց) 3
9. Նէվտէսիթէ (ձեռագիր Նամականի) 3
10. Նոր Քերակ. Օսմ. լեզուի (ձեռագրով հանդերձ) 1
11. Մէշգ խաւսա Խութութը Օսմանիյէ (ինգ տետր) Օսմ. գեղագրութեան տետր 0 20
12. Իւսուի Իմլա խաւսա Տօզրու եազմագ Ուսուլը 3
13. Թարիխ վէ Նիւմունէի Խաէպիյաթը Օսմանիյէ (Պատմութիւն Օսմ. Մատենագրութեան) որ մաս առ մաս պիտի հրատարակուի. մէկ տետրը 1

Վերոյիշեալ գրքերն ամէն գրավաճառաց քով կ'գտնուին, նամանաւանդ Պալէնց Գրատունը։ Մեծ քանակութեամբ գնողներ ուղղակի պէտք է դիմեն հեղինակին։ 2—12

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՍՈՅԹ 1895 ՏԱՐԻՈՅ 3,161,300

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի փոանգաւոր ապահովութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. Նաև եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած գումարին 20,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

‹ՄԱՐԻԹԱՅՄ›

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կր. սննեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երկք Ընկերութեանց։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ամէն օր մինչեւ կէսօր կը գտնուի նախկին տեղը Սկիւտարի չուկան Մահքէմէ փողոց պարսիկի խավաճառին վերի յարկը։ Կէսօրէն վերջը Բերա Կալաթա-Սէրայի վարժարանին դիմաց թիւ 200 արարթըմանն Ա. յարկ թիւ 3։ Վկայեալ եւ ծանօթ ատամնաբոյժն յանձն կ'առնու ակռայի վիրաբուժական ամէն գործողութիւնք ի հարկին թմրեցուցիչ դեղերով։ Նոր դրութեամբ կը պատրաստէ բերնի եւ դէմքի յարմար առանց կեռի, առանց զսպանակի և արմատներու վրայ առանց քիմքի, պատուաստուոր արհեստական ամէն ձեւ ակռայ։ Դիմողք գոհ պիտի մնան գիներու չափաւորութենէն եւ գործողութեանց կատարելութենէն։ Գչ. խորհրդակցութիւնք ձրի։ 19—53

ԲԸՍՄԻ

Խանէ սէբիլսի գօմիսիօնը ալիսի Թարաֆընտան վարիտ օլան իլան տըր.

Էվլատը չիւհէտա վէ մալուլինը զուգաթը սաաքիրը Շահանէ մէնաֆիինէ ցիարտ Թէէսիս վէ քիւշատը մերհամէթէֆզաի սուլտանի վէ սուսաուր պայլըրալ Խրատէի մէքեարիմասէի հազրէթը Խիլաֆէթբէնահի միւգթէզաի մէնիֆինդէն պուլընտան խանէ սէբիլսինէ Թաշրալարճա ինտա օլունաճագ էշխատան նուգուտըն բօսթալխանէյէրճէ մէճճանէն նագլինէ, վէ էշեանըն տախի տախիլ կէօմրիւք րէսմինտէն աֆվընա միւսաատէի լութֆատէի հազրէթը Շէհրիյարի էրզան պույրուլտը կիպի, մէզքիւր սէբիլ գոմիսիօնը կէրէքէ Տէրսաատէթ վէ կէրէքէ Թաշրալարտան ինտա օլընան էշեա վէ նագտըն գապուլինէ պաշլամըշ օլտուղունտան, աշխաբը համիյէթ վէ ֆիւթթուվվէթ Թարաֆլարընտան ինտա իտիլէճէք նուգուտ վէ հէր տիւ էշեանըն ճումա կիւնլէրի սաաթ 7 տէն 10ը վէ սաիր կիւնլէրտէ տախի սաաթ 4 տէն բէշլիք 10ա գատար չիմտիլիք Նըլտըզ սէրայը Հիւմայունը իւթթիսալինտէքի թէլէկրաֆխանէնին իւսթ գաթընտա պուլունան պուրիէյէ իրսալը վէ գօմիսիօն Թարաֆընտան տըրպաշա պույրուլընըըլմագտա օլան մէմուրը մախսուսընտան իւմուխապէրնին ալընըմասը պէյան օլունուր։

ՌԷՅՆՕԼՏՍԻ ԿՈՒԹ ՍԲԷՍԻՖԻՔ

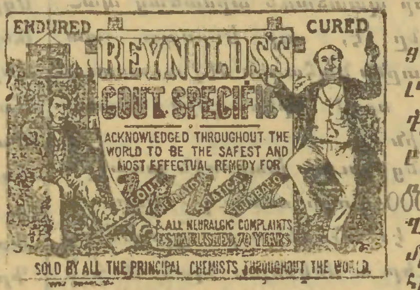

Կը բուժէ կաթուածը, յօղացաւերը, կողացաւն եւ բոլոր ջղային ցաւերը։ Աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղը ճանչցուած է կաթուածի, յօդացաւի, կողացաւի դէմ։ Մէկ անգամ առնել բաւ է քանի մը ժամու մէջ զցաւը անոքուլ արգէլ բերելու։ Մեծ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն։ Լոնտոնի նշանաւոր Տր. Տէյլր կը գրէ. «Բէյմը ամեն Րէյնօլտի ԿՈՒԹ ՍԲԷՍԻՖԻՔ առած հիւանդներուս եւ կը փութամ ըսել որ միշտ լաւ արդիւնք տեսայ։ Կը հաստատեմ որ ասկէ չատ ազդեցիկ դեղ է։» ՀԻԱՀԱՆԳ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ.— Պէտք է անօթի փորանց, պատշաճ անմիջապէս առանց խառնուրդի խմել զայն։ Սկսելու է 40 կաթիլէ, որ կրնայ հետեւեալ գիշերը 60ի բարձրանալ եւ այսպէս հետզհետէ մինչեւ 120ի։ Մեծ եւ փոքր քանակութեամբ ու շիշերով կը ծախուի մեր Թուրքիոյ միակ ներկայացուցիչն ԷՏՄՈՒՆՏ ՖԱՐՐՈՒԱՆԱՅի անգլիական ընդհանուր մթերանոցը, 95 եւ 97, Եիւքսէք Գալտըրըմ, Վօյվօտա, Կալաթա-Շէյլի Թրամվէյներու կայարանը, Պահականոցին քով։ ՇԱՆՕԹ.—Սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ անգլիական եւ ամերիկեան դեղեր։

L'ANCRE ԼԱՆՔՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԷՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՒԵԼԻ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾԸ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴՄՐ. 1871էն ՄԻՆՉԵՒ 93 ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԴՄՐ.
133 ՄԻԼԻՈՆԷՆ ԱՒԵԼԻ 206 ՄԻԼԻՈՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. եւ արք. Ներքին խորհրդական, Նախ.
» Ռօսըլթ Հօեսս, դեռ. նախագահ
» Ժօզէֆ Հօեսս, կայս. եւ արք. Ներքին խորհրդական
» Բօյօմաճ Նաֆօ » » »
» Աճրմէտոն Բրահեմ Օարէն
Թէօտոր Եղնցէն
Ժան տը Վ. Էնիեկ - Ինկէճնայմ

Պ. ԺԱՆ ...
Ընդհանուր Գործակալ, Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, տուն ..., ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862 ԻՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. Ո.
ԴՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌՈՒԼԴԻԸՐ ՃԻՆՃԻԼ
Հէլլէնիկեան, Թ. 2—3, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։
Գնլ. ԹԷՈՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

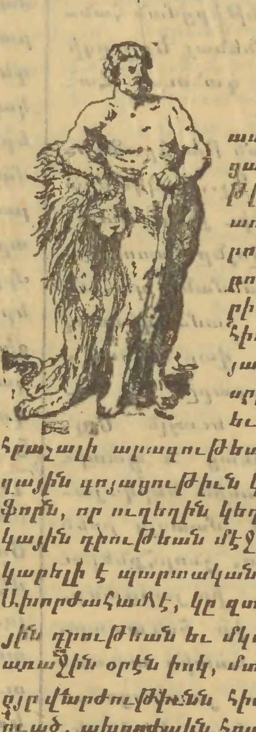

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ.— Վերջին 25 տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է ցարդ գտնուած, կատարելապէս բուժելու ուղեղի հիւանդութիւններն, անզօրութիւնն, քնատութիւն, ղառանցանք, անոխակն կարծողութեան վտանգաւոր կորուստ, եւ ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում։ Կը բուժէ դժուարամարսութիւն, ջղային եւ սրտի, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններ, արեան շրջանի խանգարումներ, հիւծութիւնն եւ սպառումը. կը կասեցնէ ոյժերու կորուստն որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։ Ջղային տկարութեանց առաջ հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդուութիւնն անմիջական եւ միայն է։ Միլամաղձութեան ... կ'անհետանան հրաշալի արագութեամբ մը։ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կը ստեղծէ, արեան մէջ մուծանելով ելեկտրական տարր, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական գոյացութիւնն է։ Կորովը կը կենդանացնէ մարդկային գոյութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով առոյգ առողջութիւն, այնպէս որ կարելի է պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ և գոհունակութեամբ։ Ախորժակ կ'աճէ, կը զտէ և կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր ոյժ մը կու տայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը անմնուի գործածման առաջին օրէն իսկ, մտաւոր կարողութեանց յաւելմամբ և բարօրութեան զգացմամբ զոր վերծութիւնն հիւանդը չատոնց կը կորմնցնէր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած, ախորժակն հրաշալի կերպով կ'աճի։ Աչեր կանոնաւորապէս կը գործեն։ Դէմքը կը սկսի լենալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքը շողուն, մորթը պայծառ գոյն մը կ'առնու, մազերն ոյժ կը ստանան։ Զգուշացէք նմանութիւններէն։ Տքդ. Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է ամէն շիշերուն մէջ որք բրիտանեան կառավարութեան դրոշմը կը կրեն սա բառերով **Dr. Lalor's Phosphodyne London England** վրան փորագրուած։ Այս դեղին յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր։ Մեծ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցիչին քով, Մ. ԷՏՄՈՆՏ ՖԱՐՐՈՒԱՆԱ, Անգլ. Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պահականոցին քով, Կալաթա-Շէյլի Թրամվէյներու կայարանը, թիւ 95 եւ 97։

ՂԵՒ Ա. ՍԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1878, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ
Թօշաֆճի խան Սուլթան-Համամ, աղեկսին մօտ թիւ 4 Սէրվիչէն ազարանին կից, Կ. Պոլիս

Արտաքին և Ներքին—Բնանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներ

ՊՈՕՏԸ.— Պարզ և Մուսլինի վրայ, բանուած ամէն լայնքով. մանուկներու օծիտ համար ճոխ տեսակներ, Վօալներ Երիսներու համար։— ՏԱՆԹԷԼԱ.— Վալանսիէն, Գառօ, Թիւլ, Քէօբիւր, Շանթիյեի, Պարթօն, Իռլանտեզ ամէն տեսակ, Մետաքսէ, Քթանէ և Բուրդէ։— ԲԱՍՄԱՆԹԸՐԻ.— Պունճուքով, և առանց Պունճուքի Մետաքսեայ և ոսկեզօծ զանազան տեսակներ, Մօթիֆ, Կանիթիւռ, Սէնթիւր, Մառմալու, Փեստուր եայլն։ ԳՈՐՏԷԼԱ.—Կրօն, Մուաէ, Սաթէն, Ֆանթէզի, Շանժան, թաշքեայ ամէն տեսակներ ամէն լայնքով։— ԳՐԷԲ ԷՒ ԿԱԶ.— Գռէբ տը Շին, Գռէբ Անկլէ, Գռէբլիս, Կազ, Կաբնատին, պարէժ բուրդ և մետաքս, Թառալթան, Մուսլին եայլն։—ՖԱՔԷՕԼ.— Ամէն տեսակ Թանթելայէ, Ֆաքէօլ Ֆիշիւ, Շարբ, Անտալուզ, Գլխարկի վէլօ, Թիւլ վարագոյր բանուած և Տանթելայէ ծիարով և պատրաստ շինուած Ճիպինցուներ։— ՁԵՌՈՑ.— Կաշիէ, Մետաքսէ և Քթանէ։— ԲՈՍԷ.— Գաղղիական ընտիր և ձեւաւոր, պարզ, Բըլլուշով և մետաքսէ։— ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՔՕՂԵՐ.—Կենունքի համար տղու հագուստ և գլխարկ։— ԲՐԴԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.— Շալ Ֆիշիւ եայլն։— Շալեր.— Շալ Գոգնոցներու համար, ծաղիկով նաև Ֆինօ Շալ էքօսէ ամէն մեծութեամբ։

Ամենքն ալ առաջնակարգ գործարաններէն բերուած։ Ճաշակաւոր և հարուստ զանազանութիւն։ ՈՐՈՇ ԳԻՆԵՐ և աժանութիւն։ Մեծաքանակ և Փոքրաքանակ վաճառմունք։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼ. 200 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ
Հաշուեկշիռ 'ի 31 Մայիս 1897

ԳՈՅՔ	Ֆր.
Պատրաստ դրամ սնտուկին և պանքաներուն մէջ	116,759,762.64
Առեւտր. թուղթեր	633,470,760.66
Որբոռ	149,375,834.84
Ընթացիկ հաշիւք	329,048,629.24
Երաշխաւորութեամբ փոխատուութիւն	102,395,971.41
Բաժնեթուղթ, մուրհակ, պարտաթուղթ և պետական արժէթուղթ	11,041,469.41
Անշարժ կալուած	30,000,000
Զանազան հաշիւներ	15,501,714.53
	1,387,594,142.73

ՊԱՐՏՔ	
Աւանդ դրամ և ի տես մուրհակ	415,484,692.04
Ընթացիկ հաշիւք	505,620,778.13
Ընդունուած փոխանակագիրք	124,504,243.57
Պայմանաժամով մուրհակ	59,748,448.91
Զանազան հաշիւներ	42,235,710.08
Պահեստք	40,000,000
Դրամագլուխ	200,000,000
	1,387,594,142.73

Հաշուետուութեան յար և նման է.
Նիւգհ. Վարչ. Խորհրդոյ Ընդհ. Տնօրէն
ՀԱՆՐԻ ԺԸՐՄԷՆ Ա. ՄԱԶԵՐԱ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայէ և Պոլսոյ միջև ...
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղուիլ ... Նաւաբեռնքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՐՊՈՒԿ
Մումհանէ փողոց Թ. 1

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ" ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Nº 38, Բաբը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (48)

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՒՔՏՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Թմրեցուցիչ բարօրութիւն մը կը բղխէր երբեմն և երկու կիները, պառաւին ու երիտասարդն, անշարժ կը մնային գաղջ օդէն, լուսոյ պայծառութենէն գգուեալ ուշակորոյս, և ապրելու քաղցրութեան անձնատուր։

Սթափեցան դրան ճռնչիւնէն որ կը բացուէր անգք տալով ծերունւոյ մը, որ երկայն վերարկու մը հագած, գլուխը լայն գլխարկ մը դրած էր, որոյ տակը սպիտակ ու գեղեցիկ մազեր կը տարածուէին՝ թարմ եւ ժպտուն դէմք մը շրջանակելով։

—Ո՜հ, կնքահայր իմ, գոչեց Ամբրէն զուարթագին, դէպի անոր քովը վազելով։

Տոքթոր Թալվան գեռատի աղջկան ուսերէն բռնեց, գորովանօք երեսը նայեցաւ, անոր վարդ այտերուն, կապոյտ աչքերուն, ոսկի մազերուն վրայ սքանչացաւ և համբուրելով զայն, ըսաւ.

—Բարի լոյս, սիրունիկս, աղէ՞կ ես այս առաւօտ։

—Ինչպէս միշտ, կնքահայր իմ։

—Դուն որ բժշկի աղջիկ ես, օ՛ն, երբեք մ՚ հիւանդանար, թէեւ հայրդ է որ կը խնամէ զքեզ... Հօ՞ս է հայրդ։

—Այո, կնքահայր, ձրի խորհրդակցութիւնն աւարտեցաւ։ Հայրիկս իր դրասենեակն է Պ. Սէրվանի հետ։

—Լա՛ւ. պիտի երթամ գրաւեմ Ռօպէրի տեղը և զինքը քեզ պիտի ղրկեմ... կ'ուզե՞ս։

—Այո, կնքահայր իմ։

Ցնծմարտաբոյժն հրեց դուռն եւ Ռամոյի սենեակը մտաւ։ Տոքթորը, թուղթերով, գիրքերով, սրուակներով և այլազան գունաւոր հեղուկներով լի սնօթներով ծածկուած լայն դըրասեղանի մ'առջեւ նստած ըլլալով, ծանօթութիւններ կը թելադրէր իր աշակերտին, որ պատուհանին մօտ փոքրանի մը վրայ ծռած էր։ Խորհրդակցութեան աշխատութիւնն աւարտելուն պէս, երկու մարդիկը վերսկսած էին իրենց ընդհատեալ գործը։

Ռօպէր Սէրվան, հիմա քսանեւութ տարեկան, թխագէմ գեղեցիկ երիտասարդ մ'էր, աչքերը՝ սեւ, մազերը՝ գանգուր, մօրուքը՝ սրածայր, դէմքը՝ լուրջ ու հանդարտ։ Գալով Ռամոյի, դժուարին պիտի ըլլար անոր վրայ ճանչնալ այն թեկնածու և արհեպարանոց հսկայ մարդն, որոյ ինքնատիպ ու վես դէմքն այնքան բուռն տպաւորութիւն կը գործէր երբեմն։ Իր հերաթափ լայնչի ճակատն յարատեւ կը կրէր համբաւաւոր խորշոմ, բայց այս խորշոմ այլ եւս նշան մը չէր մտահոգութեան կամ բարկութեան, այլ ընդհակառակն ցաւագին և տխուր միմիակ մտածութեան մը ճիգին նըրքեւ կը գոգանար։ Սերտ ու թուխ մազերն որք երբեմն բաշի մը պէս կը ծածանէին, ճերմկած և գիտնականին գըլխուն բոլորտիքը քարձ ու ցանցառ դարձած էին։ Իր մարմինը, զառամած և փոխ, կորաքամակ եղած էր թեկնածուին մէջ։ Միայն ակնարկն, իր տակաւին սեւ յօնքերուն տակ հրացայտ, յաւէտ հանճարի ցոլացումն ունէր։

Իր ջղուտ ու նուրբ ձեռքն երկնցուց Թալվանի, և գլխացի նշանով մը հասկցուց իր աշակերտին թէ իրենց գործն աւարտած էր։ Երիտասարդը լուռ ոտք ելած, թուղթերը ծալլեց և փութաց դէպի դուռն։ Երկու բարեկամք դէմ ընդդէմ մնացին։

Պատերազմի դժբախտութիւններէն ի վեր տասնեւվեց տարի անցած էին, և եթէ թէ Ռամոյի բարեբաստ ճակատագրին հաւասարակշռութիւնը խզուած ըլլար, այս չարաղէտ տարիէն սկսեալ տրխրութիւնն ու սուգը մտած էին իր տունը։ Քոնչիթա, իր ամուսնոյն կաթոգին խնամոց հակառակ, անծանօթ ախտով մը հալել մաշելէ վերջ, իր մօրը միանալու գացած էր։ Եւ Ռամօ, փայտահարէն տապարին տակ տապալած կաղնիի մը պէս, չատ տարիներ սրտաբեկ մնացած էր, անբուժելի մարդատեցութեան մը մատնուած։

Իր տան մէջ փակուած, գրեթէ դուրս չէր ելներ դրասենեկէն, աչպարանքին սպասաւորներուն երեսը չէր տեսներ, այլ միայն Ռօպէրի ծառայութեամբ չատանալով, իր աղջկան ու Թալվանի մէջտեղը կ'ապրէր, հանգուցեալոյն վրայ արտասուելով և նզովելով գիտութիւնն որ հակառակած էր անոր։ Իր նիւթապաշտութիւնն երբեք այնքան բուռն չերեւցաւ որքան բարոյական փորձութեան այս առաջին ամիսներուն մէջ։ Զկեցաւ այն ծանրութեան տակ որ զինքը կը ճմլէր, ընդվզեցաւ և իր յուսահատութիւնն յորդեցաւ դառնագին, եթէ թէ յորդահոս սփռուած ըլլար լեզին որ անոր սիրտը կը կրծէր։ Համայն բնութեան դէմ սրտմտեցաւ այն դժբախտութեան համար որ զինքը կը հարուածէր և որուն պատասխանատու բռնեց զմարդիկ և իր անձն իսկ։ Զամբաստանեց զԱստուած. չէր հաւատար անոր։

Թալվան, հրեշտակային քաղցրութեամբ մը, որ Թալվանի կաահել տալու էր երկինքը, մտիկ ըրաւ իր բարեկամին կատաղի անէծքներն, անոր աններող և բուռն զայրոյթներուն հանդուրժեց, և համակերպեցաւ անոր անարդարութեանց որք յաճախ ամբողջ օրերով կ'երկարէին։ Անոր քով հաստատուեցաւ, չարունակ եղբօր մը պէս ներողամիտ և կնոջ մը պէս համբերատար։ Այս պատճառաւ իր ուսուցչական պարտաւորութիւններն երեսի վրայ կը թողուր, և երբ յանդիմանութիւններ ուղղուէին իրեն, մէկէն կը պատասխանէր.

—Բարեկամի մը համար առաջին պարտաւորութիւնն է իր բարեկամով զբաղիլ։ Ցորչափ Ռամօ պէտք ունենայ իմ ներկայութեանս, մարդկութեան մնացեալ մասը գոյութիւն պիտի չունենայ ինձ համար։

Եւ մեծանուն մարդը կը փոխարինէր անոր անձնուիրութիւնը, խստիւ վարուելով անոր հետ անգթաբար։ Այնքան չէր չարչարած զայն իր երիտասարդութեան օրով, այն ատեն որ իր բուռն բարկութիւնք, յեղակարծ բորբոքած հըրաբխային հրաչնչութեանց պէս, կը պայթէին ազմկալի և կայծականայտ. Եւ խարտեաչ մազերով ու ... զորկ ճակատով ուսանողն ինչ բանի որ դժուարաւ կը հանդուրժէր, Բժշկական Ակադեմիոյ խորշոմներու և սպիտակահեր անդամը կ'ընդունէր զայն առանց պատասխանի, առանց քրթմնջիւնի։

Կ'զգար թէ այս սրտ... կատաղի գեղումները կ'ամոքէին, Ռամոյի վիրապատ սիրտը։ Եր... բարկութեանց հեղեղը ժամ մը թ...ալէր, հանդարտութիւնը կու գար, և մեծանուն մարդը, իր զայրոյթներէն գրեթէ ամօթահար, կը ջանար ներում խնդրել փափ...ուկ մտածութիւններով և հրապուրիչ բացատրութիւններով, որոց մէջ վերստին կը փայլէր իր միտքայ լուսապայծառ մեծութիւնը։

Թարգմանեց Բ. Մ. ՓՕԶԱՃԵԱՆ (Շար.)